

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Knihovník roku 2021 Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník
Náklad: 600 výtisků
Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Ester Horáková, Bc. Kateřina Hubertová,
Mgr. Marta Lešková, PhDr. Olga Pitašová,
Bc. Eva Semrádová, Mgr. Marta Pešková Staníková,
Mgr. Eva Svobodová, Markéta Tučková,
Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx

Inzerce přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 2. 12. 2021.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2021 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

**Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové**

Telefonní ústředna: 494 946 200
Reditelství: 205
Public relations: 203
Oddělení služeb knihovnám: 224
Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Čtenářství se loučí...	3
Šumné knihovny	
125 let Knihovny města Hradce Králové	4
Batňovická knihovna oslavila 100 let	5
Ze zámku do podzámčí	6
Dětský koutek v novém v době „pandemické i post-pandemické“	8
Titul Knihovna roku	9
Naše téma	
Škola naruby	11
Projekt Čteme všichni, vypráví jen někdo	13
Kamarádka knihovna	16
Hravé aplikace a rozvoj gramotností u knihovníků	18
Prostory a vybavení knihoven	
Knihovník není architekt	19
Jak se rodilo nové dětské oddělení v broumovské knihovně	20
Dětský koutek v Obecní knihovně Nepolisy	23
Nové trendy	
Technologií se nebojme!	25
Jak na to	
Soutěže zejména ve vztahu ke GDPR	26
Trocha odbornosti	
Nové ukazatele výkonnosti knihoven od roku 2022	28
Stalo se	
Děkujeme, knihovníci!	29
Ohlédnutí za konferencí Knihovny současnosti 2021	30
Vzpomínky na Prahu	32
Knihovna jako vzdělávací centrum	33
Okénko	
Návštěva v Zemské knihovně ve Stuttgartu	34
Doporučujeme do vašich fondů	
Metodika pro knihovníky ze světa médií	36
Veselé Vánoce, Kristýno!	37
Kdo je	
Já a knihovna	37
Andrea Scháňková a Míša Schmalová posílají selfie z Jičína	39
Z dějin knihovnictví v našem kraji	
Knihovna z města básníků, ševců a kantorů	41

Obálka:

Knihovník roku 2021 Královéhradeckého kraje
Informace jsou jako jahody

Foto nad Do čísla přispěli:

Oslavy 125. výročí Knihovny města Hradce Králové

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých knihoven nebo z jejich webových stránek.

Čtenářství se loučí...

Petra Řoutilová

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
regionální kampaň na téma čtenářství se blíží ke svému závěru a s ní i 31. ročník zpravodaje U nás. Právě držíte v ruce poslední letošní číslo a doufám, že nebudete zklamáni. ☺

Prvním číslem zpravodaje roku 2021 odstartoval seriál, zabývající se úspěšnými celonárodními či regionálními projekty týkajícími se čtenářství. Připomněli jsme si projekty, jako jsou: Už jsem čtenář – knížka pro prvňáčka, Den pro dětskou knihu, Lovci perel, Čtete se mnou, a na stránkách, které právě držíte v rukou, se dočtete o projektech Škola naruby, Kamarádka knihovna či Čteme všichni, vypráví jen někdo.

Rok 2021 byl bohatý i na různá výročí. 10 let na dobré adrese už existuje Městská knihovna v Novém Městě nad Metují (1. číslo), 75. výročí otevření oslavila Lékařská knihovna Lékařské fakulty UK v Hradci Králové (3. číslo) a ve 4. čísle naleznete články o oslavách Knihovny města Hradce Králové – 125. výročí – a knihovny v Batňovicích, která sice 100 let dovršila již loni, ale z důvodu koronavirové epidemie toto krásné výročí oslavila až letos.

A když už je řeč o oslavách, tak po roční pauze proběhl slavnostní večer u příležitosti vyhlášení titulu Knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje roku 2021, který připomíná naše obálka a o němž si můžete přečíst v rubrice Stalo se.

Roční výročí brzy oslaví i naše nová rubrika Prostory a vybavení knihoven, která vystřídala původní rubriku Webové stránky knihoven.

V prvním čísle se zaměřila na interiéry vesnických knihoven, ve druhém a třetím čísle následovaly venkovní prostory knihoven a v čísle, které nyní máte před sebou, se dočtete o rekonstrukci knihoven (nebo jejich částí) s pomocí designéra. Čeká na vás nové dětské oddělení v broumovské knihovně a dětský koutek v Obecní knihovně Nepolisy.

Zmínit určitě musím i cyklus JUDr. Soni Dresslerové z Moravské zemské knihovny, která nám během celého roku přibližovala problematiku GDPR. Články Čtení v knihovnách z pohledu autorského zákona (1. číslo) a Online vzdělávání ve vztahu ke GDPR (3. číslo) měly velký ohlas. Cyklus nyní uzavírá článek Soutěže zejména ve vztahu ke GDPR v rubrice Jak na to.

A to není zdaleka všechno, co jste si letos mohli a s novým číslem ještě i můžete přečíst. Například rubrika Stalo se přináší ohlédnutí za konferencí Knihovny současnosti 2021, vzpomínku na setkání knihovnických seniorů v Praze či shrnutí z celostátního vzdělávacího semináře Co venkovské knihovny umějí a mohou. V Okénku se podíváte za hranice našeho kraje do Olomouce na jejich stáž v rámci programu Erasmus+ v Zemské knihovně ve Stuttgartu.

V prvním čísle zpravodaje U nás roku 2022 se můžete těšit na témata nové regionální knihovnické kampaně Vzdělávání v knihovnách. Odstartujeme přímo vzděláváním knihovníků.

Za celou redakci vám přeji hezký advent, šťastné a veselé Vánoce a do nového roku 2022 mnoho úspěchů nejen pracovních, ale i čtenářských.

125 let Knihovny města Hradce Králové

Iva Košťálová

Dne 4. 10. 2021 Knihovna města Hradce Králové oslavila 125. výročí svého otevření. Nabížený program odstartoval v 9 hodin první komentovanou prohlídkou, během které jsme návštěvníkům představili i novou 3D dílnu. Během dne se uskutečnily ještě dvě další prohlídky. Na své si přišly všechny věkové kategorie. Děti z prvního stupně základních škol mohly zhlédnout představení Příhody lišky Bystroušky v podání Divadla jednoho herce. V 10 hodin odstartoval ve foyer v 1. podlaží koncert The Funkies – tria žáků ze ZUŠ Střežina. Od něj se někteří posluchači nemohli odtrhnout, ale nakonec stihli plánovanou prohlídku knihovny. O hodinu později zahrálo Divadlo jednoho herce žákům druhého stupně základních škol klasickou hru Romeo a Julie.

Matyáš Novák

Po obědě opět zahrálo seskupení The Funkies. V dětském oddělení začal ve tři hodiny další díl cyklu PO-Čtení, po kterém následovala beseda s autorkou dětských knih a hradeckou rodačkou Ilonou Fišerovou. O hodinu později jsme ve velkém sále přivítali autora projektu přestavby naší

budovy architekta Davida Vávru. Ten nás svým typickým humorem provedl zajímavou evropskou architekturou. Na konci přednášky měli návštěvníci možnost zeptat se na to, co je zajímavé. Dotazy se týkaly především hradecké architektury a odpovědi měly nejen vtip, ale i filozofický rozměr. Slavnostní den završil mladý hradecký klavírista Matyáš Novák. Svým umem si vysloužil nekončící potlesk.

Bazar vyřazených knih

Během celého dne v prostorách knihovny probíhal také oblíbený bazar vyřazených knih a na hudebním oddělení bazar LP, CD, DVD, VHS a hudebních knih a časopisů. Zvuková knihovna si pro návštěvníky připravila speciální program Šifrované vzkazy, ve kterém se mohli pocvičit v Braillově písmu. Celý den také v budově běžela krátká prezentace o dějinách knihovny. Literární kavárna si pro své zákazníky připravila speciální menu: kávu, limonádu a malý zákusek za výhodnou cenu. Nejen dětské návštěvníky si mohli odnést nafukovací balónky nebo originální miničokoládu.

Oslavy výročí knihovny jsme spojili se slavnostním znovuootevřením informačního střediska Evropské Direct, které najdete v našem referenčním centru. Infostředisko poskytuje informace o Evropské unii,

pořádá zajímavé akce pro širokou i odbornou veřejnost a letos získalo nový grant na další čtyři roky.

Architekt David Vávra

Jsme rádi, že po dlouhé covidové době byla knihovna opět plná lidí: do půjčovny zavítalo 490 čtenářů, na knižní bazar 265 lidí a na hudební bazar 216 návštěvníků. Divadelních představení pro školy se zúčastnilo 107 dětí, besedu s Davidem Vávrou si přišlo poslechnout 96 příznivců architektury a koncert Matyáše Nováka 105 milovníků hudby. Naši kavárníci obsloužili 124 platících zákazníků. Návštěvníci mohli strávit pěkný den s knihovnou. Slavnostně se oblékli a nejdříve podiskutovali s Davidem Vávrou o architektuře, pak zamířili do kavárny a nakonec se nechali naladit na pozitivní notu Matyášem Novákem.

Kontakt na autorku: kostalova@knihovnahk.cz

Batňovická knihovna oslavila 100 let

Petr Horák

Sloučením knihovny spolku Krakonoš a knihovny Čtenářské besedy vznikla v roce 1920 batňovická obecní knihovna. 100. výročí existence naší knihovny tedy uplynulo již v roce 2020.

Oslavy, které byly připraveny na loňský podzim, jsme bohužel museli odložit o celý jeden rok. Ve čtvrtek 16. září 2021 se tedy Batňovičtí sešli v sále kulturního domu, kde byla připravena expozice k historii knihovny, každý návštěvník obdržel almanach a knižní záložku vydané obcí Batňovice k oslavám stého výročí knihovny a mohl si vyrobit plátěnou tašku s motivem k výročí knihovny. Velkému zájmu se těšily kopie batňovických kronik.

Slavnostním večerem provázela starosta obce Petr Horák, který nejprve uvítal hosty a nynější dlouholetou knihovnici Markétu Tučkovou. Markéta promluvila o současném dění v knihovně a vyzdvihla výbornou spolupráci s místní základní a mateřskou školou. Program pokračoval literárním kvízem, který si pro nás připravili mladí čtenáři batňovické základní školy pod vedením

100 let knihovny

paní Lucie Kudlejové. Dále vystoupil místní kronikář pan Břetislav Novák se svým pojednáním o historii knihovny. Poté pobavil všechny přítomné *Malou chvilkou konzumní poezie* člen červenkosteckého divadelního spolku Na tahu

pan Vlastimil Klepáček. Na závěr jsme přivítali filmového režiséra, herce a scenáristu pana Tomáše Magnuska, který rozesmál celý sál svými historkami ze soukromého i profesního života.

Celý večer byl velmi příjemný a všichni se dobře bavili.

Ale to nebylo zdaleka vše, co jsme v rámci oslav zažili.

V. Klepáček – Malá chvilka konzumní poezie

Na páteční večer byla v sále kulturního domu pro děti i dospělé připravena plavba na největší lodi své doby, Titaniku. Účastníci, vybavení palubním lístkem se jménem skutečného pasažéra, mohli na vlastní kůži prožít drama osudné noci ze 14. na 15. dubna roku 1912. Plavbou nás provázela paní Dana Šimková ze Slavkova u Brna.

Pro dospělé byla vyhlášena tajná soutěž Půjčte si knihu a třeba vás čeká překvapení. Do tří knih byly vloženy kupóny v hodnotě 300 Kč na nákup knihy. Kupóny do knih vložil pan starosta, který netuší, co konkrétní čtenáři čtou. Po celý měsíc září byla pro nové čtenáře registrace zdarma.

Co vše lze dohledat ve státním archivu o Batňovicích? To bylo téma exkurze a přednášky, kterou jsme ve spolupráci se Státním okresním archivem v Trutnově připravili pro všechny zájemce na čtvrtek 7. října.

Program oslav finančně podpořilo Ministerstvo kultury ze svého programu Knihovna 21. století.

Kontakt na autora: obec@batnovice.cz

Ze zámku do podzámčí

Ilona Hušáková

O tom, že je v plánu smiřickou knihovnu přestěhovat, jsem se dozvěděla na začátku roku 2021 a musím přiznat, že takové rozhodnutí mě příliš nepřekvapilo. Vzhledem ke složité situaci způsobené pandemií pocítilo i knihovnictví značné ztráty, což se projevilo poklesem počtu zaregistrovaných čtenářů i snížením výpůjček knih už v minulém roce. Pokud knihovna fungovala, byla otevřena pouze v omezeném režimu a půjčovaly se tituly předem objednané nebo zamluvené. Došlo tedy i ke zrušení jednoho pracovního úvazku a já zůstala v knihovně po 17 letech sama. Musím přiznat, že jsem se v těch sice krásných, ale velkých a nepřehledných zámeckých prostorách trochu bála a připadala si ztracená a odstrčená. Nevyužití prostory bývalé spořitelny v budově

smiřického úřadu zely prázdnotou a byla by velká škoda je nevyužít. Ostatně knihovna zde už kdysi byla. Tudíž bylo rozhodnuto: po 30 letech se knihovna ze zámku stěhovala opět zpátky na smiřický úřad, kde čtvrt století pod vedením paní Mgr. Libuše Ševčíkové spolu se spořitelnou již fungovala. Konkrétně v letech 1967–1991.

Rozsáhlá a náročná akce mohla začít. Během února probíhala rekonstrukce a od 3. března jsme měli na 3 týdny pevný scénář. Ráno naložit 40 beden knihami, snést je z prvního patra spolu s vyprázdněnými regály na korbou nákladního auta, převzít na úřad, vše vyložit, smontovat regály a vyskládat do nich knihy z přepravky. Prázdňné bedny odvézt zase na zámek a celý děj znovu opakovat. Spolu se stěhováním probíhala již na tento rok plánovaná revize knih, současně se vřazovaly staré a opotřebované svazky.

Jako úžasní nosiči a šikovní pomocníci se osvědčili chlapi ze smiřické pracovní čety a zdejší správce kaple pan Antonín Kundrt. Je pravda, že já jsem stěhovala nejenom přes den, ale i v noci, a to formou živých snů, zahrnujících také zvukovou kulisu pipajícího skeneru, kterým se při revizi snímají knižní kódy.

Hrozba, která nad námi každý den visela v podobě nemoci nebo karantény, se naštěstí nevyplnila. Posledního března bylo vše přestěhováno a začaly konečné úpravy a dodělávky – většely se obrázky a různé dekorace, nechyběla ani květinová výzdoba. Opět jsem velmi ocenila podporu pana správce, který při závěrečných úpravách pomáhal nejenom fyzicky, ale přispěl i úžasnými nápady a vychytávkami. Týden před otevřením zbývalo přesunout počítače a ostatní technické vybavení; zde mi byla nápomocná vedoucí správního odboru

paní Ladislava Reichová a pan Hamar z Autocontu.

Nelze porovnávat krásné, prostorné a originální zámecké prostory, ale i v budově úřadu nabídne knihovna svým čtenářům útulné a příjemné místo a mnozí jistě ocení, že se nachází v přízemí. Anketa TŘI OŘÍŠKY PRO KNIHOVNU, kterou jsem vyhlásila, nám ukázala, že čtenářům se v nové knihovně líbí. Mám velkou radost, že i zámecké prostory budou využity pro dobrou věc. Našla zde své místo Galerie pohlednic, která v loňském roce po rozšíření Městského informačního střediska o část své výstavní plochy přišla. Takže i nadále může tato expozice nabídnout svým návštěvníkům „cestu“ po všech zemích naší planety. V místnostech po městské knihovně postupně vznikne multifunkční prostor, umožňující pořádání přednášek, besed a prezentací, ale i konání koncertů komorního charakteru.

Původní knihovna na zámku

Nová knihovna

A co si přát? Samozřejmě, že na prvním místě je zdraví, a v dnešní době jistě všichni uznají, že se nejedná pouze o klišé. Dále bych byla velmi ráda za spokojené čtenáře a pestrý knižní fond. A co se této zvláštní doby týče, moc bych si přála návrat do těch starých dobrých časů, které

zahrnují klasické půjčování, setkávání se a sdílení společného nadšení nejen pro knihy. Ať pandemic, covid či nouzový stav jsou již dávnou a ne návratnou minulostí.

Kontakt na autorku: husakova@mestosmirice.cz

Dětský koutek v novém v době „pandemické i post-pandemické“

Jan Simon

Pravidelné týdenní setkávání maminek na rodičovské (mateřské) dovolené a jejich ratolestí probíhalo před virovou pandemií tradičně v dětském koutku naší knihovny. S předpokladem dalšího pokračování a využívání bylo již nutné zastaralý inventář a koberec vyměnit. Se souhlasem zřizovatele byl dětský koutek vybaven novým nábytkem – stolem, židličkami v barevném provedení a z hygienických důvodů byl zakoupen i nový koberec. Dětský koutek nám však proti předpokladům osiřel vzhledem k pandemickým vládním opatřením.

Nezbylo než oslovit malé čtenáře a rodiče online. Pro naši knihovnu natočila moderátorka dětského Rádia Junior a zpěvačka Jana Rychterová zajímavé povídání s autorkou dětských knih Veronikou Válkovou. Knihy oblíbených Bářiných vyletů do minulosti poutavě přibližují významné i temné historické události (např. Pražské povstání, terezínské ghetto a holocaust) dětským čtenářům. Na základě ohlasu na tento videorozhovor jsme doplnili knihy autorky do naší nabídky a půjčují si je hlavně děti ze základní školy. Ke Dni Země byla zaměřena další videopozvánka z knihovny s inspirací na tvořivou a poznávací společnou vycházku rodičů a dětí do přírody nejen v tento významný den. Na letošní prázdniny jsme nabídli videonávod, jak si vyrobit praktickou knižní záložku.

V rámci letních rozvolnění mezi epidemickými

„vlnami“ jsme se pokusili místo akcí uvnitř oživit venkovní „zahradu“ vedle knihovny. Je to zatravněný prostor, který využívá i Hasičský záchranný sbor Lázně Bělohrad, který sídlí v přízemí společné budovy s knihovnou. Po vzájemné domluvě jsme použili i jeho inventář (venkovní stoly, židle) a oslovili rodiče s dětmi na letní tvoření – výtvarné dílničky, spojené vždy tematicky s literaturou. Konala se např. letní venkovní dílnička s tiskátky na motivy pohádek dcery našeho slavného rodáka – Marie Míškové Raisové – a balad Karla Jaromíra Erbena. Inspirací pro malé výtvarníky byli pohádkoví hrdinové – sovi královna ze stejnojmenné pohádky M. Míškové a samozřejmě vodník. Pro nejmenší „čtenáře“ do 3 let byla letos v červenci uspořádána kreativní dílnička na téma Maková panenka a motýl Emanuel. Tisklo se, malovalo, tvořilo na několika stanovištích a každý účastník obdržel diplom a malý dárek.

Hlavní ale bylo, že se do akce aktivně a ochotně zapojili rodiče, a to třeba čtením ukázek z pohádek Václava Čtvrtka z knížek z knihovny.

Moc bychom si přáli, aby do budoucna po zmírnění protiepidemických opatření znovu ožil náš dětský koutek do původního využití před pandemií. To, co nás může výrazně omezit, je samozřejmě její vývoj. Limitování jsme malou prostorovou kapacitou knihovny. Nezbytná bude zřejmě i nadále určitá „selektace“ účastníků ve smyslu doložení absolvovaného očkování a příslušných covid testů, týkající se v tomto případě maminek nejmenších čtenářů. Je však pochopitelné, že ochrana zdraví bude nadřazena aktivitám.

Určitou vizí do budoucnosti je dostavba nového městského úřadu s horizontem dokončení v příštím roce 2022, kde by mohl být pro potřeby knihovny

využit i přednáškový sál. Nabízí se tak větší možnost pro aktivity knihovny a tím třeba i pro setkávání rodičů malých čtenářů s pozvanými lektory jako důležitý doplněk ke vzájemné spolupráci.

Kontakt na autora: knihovna@lazne-belohrad.cz
Městská knihovna Lázně Bělohrad:
<http://www.knihovnalaznebelohrad.webk.cz/>

Výtvarná dílnička

Titul Knihovna roku

Eva Semrádová

Titul Knihovna roku uděluje Ministerstvo kultury ČR každoročně již od roku 2003. Je to vyznamenání pro knihovny, jejich pracovníky i obce za úsilí o rozvoj knihovnických služeb

a čtenářství. Soutěž propaguje aktivní knihovny a přispívá k šíření povědomí o úrovni knihovnictví v malých obcích. Ty letošní soutěžící knihovny zajímavé a inspirativní určitě byly, mnohé o nich vypovídají fotografie interiérů i jejich weby (odkazy uvedeny na konci tohoto článku).

ŠUMNÉ KNIHOVNY

Udělení titulu Knihovna roku předchází soutěž, do které může vstoupit za každý kraj pouze jedna knihovna. Letos se v Královéhradeckém kraji o nominaci ucházely dvě knihovny – Obecní knihovna Hoříněves (okres Hradec Králové) a Obecní knihovna ve Studnici (okres Náchod). Obě tyto knihovny vykazují dobré výsledky a potenciál rozvoje do budoucna, obě jsou vedeny knihovnicemi, které se věnují své knihovně s velkým zájmem. Krajská soutěžní komise se při osobní návštěvě zaměřila na prostorové vybavení knihovny, funkčnost interiéru, aktuálnost knihovního fondu, komunitní působení knihovny, práci s dětmi a propagaci čtenářství, účast v celostátních knihovnických projektech atd. a po delším zvažování doporučila k nominaci **Obecní knihovnu ve Studnici**.

Obec Studnice se nachází ve spádové oblasti k městům Náchod a Česká Skalice, což přináší knihovně starosti, jak ten odliv čtenářů přilákat zpět. Obec má více než tisíc obyvatel a fungují zde dvě knihovny. Soutěže se účastní knihovna v centrální části obce. Je umístěna v zajímavě rekonstruované historické budově společně s obecním úřadem a mateřským centrem. V loňském roce proběhla částečná obnova interiéru knihovny, prostory jsou bezbariérové, exteriér před knihovnou je parkově upravený a vybavený. Pro akce může knihovna využívat zasedací místnost úřadu a s dětmi jít do

mateřského centra v podkroví. Je podporována ze strany vedení obce a aktivně využívá regionální služby své pověřené knihovny v Náchodě. Paní knihovnice Miloslava Koncošová je záněným propagátorem čtenářství, nejráději pracuje s dětmi, pro které připravuje společná čtení, vymýšlí soutěže. Do knihovny chodí mimo otevírací dobu v dopoledních hodinách škola a mateřská školka. Tradiční je účast v celostátních propagačních kampaních: Březen – měsíc čtenářů, Noc s Andersenem, Pasování prvňáčků, Týden knihoven. Od letošního roku se knihovna účastní projektu Bookstart – S knížkou do života.

Obecní knihovně ve Studnici patří poděkování za dobrou reprezentaci našeho kraje. Věříme, že soutěž přinesla studnickým povzbuzení pro další rozvoj knihovny.

A podívejme se, kdo zvítězil.

V roce 2021 se knihovnou roku stala **Obecní knihovna ve Staticích ze Středočeského kraje**: <https://www.obyvakesnice.cz/>

a dále se umístily

Místní knihovna v Číměři z kraje Vysočina: <https://www.knihovnacimer.cz/>

a **Veřejná knihovna Slivenec z obvodu hlavního města Prahy**: <https://www.slivenec.knihovna.cz/>.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Cesta ke knihovně

Knihovna připravená k návštěvě

NAŠE TÉMA

Materní centrum v podkroví

Čtení s paní knihovnicí

Soutěžní komise při práci

Návštěva celostátní soutěžní komise

ČTENÁŘSTVÍ

Škola naruby Projekt SKIP a zkušenosti knihoven

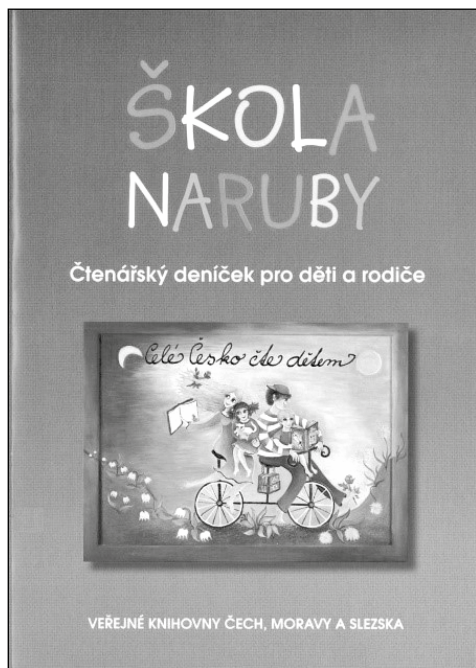
Zlata Houšková

Cílem projektu je podpora vztahu ke čtení a předčítání v rodině, zejména pak každodenního čtení rodičů dětem, to vše ve spolupráci rodiny a knihovny, s podporou školy (ostatně některé školy projekt realizují také). Projekt vznikl na schůzce klubka Klubu dětských knihoven SKIP Moravskoslezského a Olomouckého kraje v roce 2008; nápad na „žakovské knížky“ přinesla

Městská knihovna v Šumperku, Městská knihovna v Českém Těšíně pak projekt dopracovala a dala mu finální podobu a do značné míry i organizační garanci. Projekt se brzy rozšířil z Moravskoslezského kraje do zbytku republiky. Od počátku ho v různé míře podporuje SKIP.

Oč jde? Knihovny mohou v Městské knihovně v Českém Těšíně zakoupit „žakovské knížky“, což jsou vlastně čtenářské deníčky, do nichž děti pravidelně zapisují, kdo z rodičů jim ten den

četl, co a jak dlouho, jeho čtení známkují, píše pochvaly či poznámky, případně malují své zážitky z přečtených knih apod. Několikrát do roka pak knihovna tyto rodiny zve na setkání („rodičovskou schůzku“), kde se společně věnují problematice dětského čtenářství; sdělují si dojmy z přečtených knih, společné zážitky, doporučují si vzájemně zajímavé tituly a prostřednictvím knihovny se seznamují např. s novinkami na knižním trhu, zajímavostmi z oblasti dětského čtenářství, aktivitami knihovny atd. Nejlepší deníčky mohou být např. odměněny. Schůzky se také mohou účastnit např. učitelé. Celoroční čtenářský projekt probíhá podle konkrétních podmínek knihovny; čtenářské deníčky dostávají děti v knihovně před začátkem školního roku. Projekt podporuje celostátní kampaň Celé Česko čte dětem (<http://www.celeceskoctedetem.cz/>).

Pro letošní rok SKIP díky sponzorovi (společnosti Čtení pomáhá) financoval edici deníčků v nákladu 15 000 ks. Ty byly ihned rozebrány

138 knihovnami, převážně obecními či místními, ale také řadou městských knihoven, které se projektu účastní pravidelně, jako je např. Knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem. Zájemců bylo více než dotovaných výtisků, takže další zájemci (= knihovny) si musí deníčky již uhradit sami (15 Kč/ks).

Důležitá upozornění:

Jaká bude situace s finanční podporou deníčků v následujícím roce, se zatím neví, proto je dobré být připraven k rychlé reakci na výzvu k odběru deníčků.

Deníčky si lze objednat na adrese: ekonom@knihovnatesin.cz.

Důležité je uvést v objednávce fakturační údaje! Více o projektu na webu: <https://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>.

Jak se osvědčuje projekt v Ostroměři, nám stručně řekla paní **Hana Němečková** z tamní **Obecní knihovny Eduarda Štorcha**, <https://knihovnaostromer.webk.cz/>.

Zapojila jsem se do projektu Škola naruby, protože jsem byla zvědavá na ohlasy dětí a rodičů, přišlo mi to zajímavé. Doufala jsem, že děti budou chodit více do knihovny, a to i s rodiči, a že se budou chtít svými rodiči pochlubit. Děti se chlubí, že rodičům čtou, s rodiči je to slabší, ☹ někteří nemají na čtení dětem čas. Ale když např. dělám v knihovně „přespávací“ noci, s dětmi si pěkně povídáme o tom, co četly a jak to mají s předčítáním rodiče.

Za vyplněnou stránku v deníčku společně čteby, tedy za to, co přečetly a že rodiče přiměly jim také něco přečíst, dostávají děti ode mě symbolickou odměnu (někdy je to obrázek apod.).

Deníčky předávám dětem a rodičům při slavnosti pasování na konci roku; když to bylo poprvé, děti vypadaly nadšeně a rodiče se trochu ošívali. ☹ Poslední pasování bohužel bylo v režii školy a konalo se venku, tak jsem deníčky nepředávala. A tak se moc těším, že další pasování bude opět s deníčky v knihovně, kde je to slavnostní, a opravdu přijdou rodiče i prarodiče.

Kontakt na autorky: zлата.houskova@gmail.com

Čteme všichni, vypráví jen někdo

Barbora Čížinská

Přehlídka vypravěčů na dané téma nebo motto je v rámci České republiky ojedinělý projekt s dlouhou tradicí. Je vždy tematicky zaměřena na významné osobnosti nebo události roku. Přehlídka se účastní děti a mládež do 18 let, rozdělení do kategorií podle věku. Probíhají místní, regionální a oblastní kola.

Účastník soutěže si může vybrat text z knih známých i neznámých, který je mu blízký, a ten převyprávět. Zvlášť jsou hodnoceny vlastní autorské texty. Délka přednesu by měla být cca 2 minuty. Kromě individuálního vyprávění je možné v některých ročnících např. i „rodinné“ vyprávění rodičů s dětmi. Výkony dětí hodnotí pět odborníků.

Cílem projektu je podpořit dětské čtenářství, povzbudit děti k interpretaci vlastních či přejetých textů a podpořit je ve vystupování na veřejnosti a také podporovat spolupráci rodiny a knihovny.

Autorkami projektu jsou Alena Pospíšilová (dnes knihovna Libošovice) a Eva Kordová (Městská knihovna Antonína Marka Turnov). První ročník přehlídky se konal v roce 1998 v Jičíně a Turnově. Knihovny v těchto městech (Městská knihovna Antonína Marka Turnov a Knihovna Václava Čtvrta v Jičíně spolu s Městskou knihovnou Semily) se staly hlavními organizátory přehlídek, spolupracuje s nimi také Regionální klubko Klubu dětských knihoven SKIP Libereckého kraje. Záštitu jednotlivým ročníkům poskytují osobnosti či instituce literárního světa.

Zatím posledním byl 17. ročník v roce 2020. Vyhlášení nového ročníku obvykle probíhá v lednu, místní kola – březen–duben, regionální kolo – květen, oblastní kolo – podzim.

Pokud se chcete k projektu připojit, je nutné se zaregistrovat u organizátorů přehlídky. Kontakt: Eva Kordová, tel: 736 712 400, ekordova@seznam.cz

Oslovili jsme dvě výše uvedené knihovny, aby se k projektu vyjádřily. **Věra Trybenekrová** z oddělení pro děti **Městské knihovny Václava Čtvrta v Jičíně**, <https://knihovna.jicin.cz/>, nám odpověděla na obvyklé otázky:

Proč se knihovna do projektu zapojila? Nebo v tomto případě spíše: Jak nápad na přehlídku vznikl?

Přehlídka vypravěčů s názvem „Čteme všichni, vypráví jen někdo“ byl před dvaceti lety nápad dvou kamarádek knihovnic – jičínské Alenky Pospíšilové a turnovské Evy Kordové. Spolu vymyslely za svou knihovnickou kariéru spoustu vynikajících projektů a právě tento patřil k těm hodně úspěšným. Dělali jsme to tak, že jsme oslovili učitele MŠ a ZŠ, aby vyzozorovali a vybrali děti, které by tato aktivita bavila a které by měly chuť vystoupit. Učitelé uspořádali místní kolo na škole a vybrali ty, kteří postoupili k nám do jarního kola. Vítězové z jičínské knihovny se pak setkali u nás v knihovně v podzimním kole s postupujícími z dalších knihoven, většinou přijely děti z Turnova, Liberce, Železného Brodu, Semil apod. Děti vyprávěly příběhy, které přečetly nebo

kteří si samy vymyslely, měli jsme zajištěnou porotu, která dětem hlavně poradila s tím, co dělat, aby jejich projev byl ještě lepší. V tří- až pětičlenné porotě seděli učitelé ze ZŠ, ZUŠ, regionální spisovatelé apod. Bylo krásné pozorovat, jak se děti rok po roce stávají sebevědomějšími, jak si svoje vystoupení užívají, pozorně naslouchají svým soupeřům, učí se a „rostou“.

V čem osobně vidíte přínos projektu?

Mnohé děti se pak hlásily na umělecké školy a říkaly nám, jak jim tato setkávání na začátku pomohla. Naše dlouholetá vypravěčka Eliška Vojtěchová se stala 1. června 2015 rytířkou Řádu krásného slova. Mne nejvíce oslovili Jáchym a Štěpán (dvojčata), kteří přišli do knihovny jako tříletí s paní učitelkou. Při besedě mne zaujali tím, že se vůbec nestyděli a neměli žádné zábrany při vystoupení a už v tomto věku nám z paměti převyprávěli jednu z pohádek O pejskovi a kočičce. Ve své kategorii byli vždy nejlepší. V roce 2018 se stali vítězi celorepublikové soutěže Čtenář roku.

Čtení pohádek a vyprávění s rodiči a prarodiči je pro ně naprosto běžnou součástí života. To do značné míry přispělo k jejich výborným vyjadřovacím schopnostem. Dalo by se říci, že Jáchym a Štěpán jsou knihovnickým snem. Děti, které mají od útlého dětství velmi blízko ke knihám, navštěvují s rodiči a prarodiči pravidelně knihovnu a účastní se akcí a soutěží, které vyhrávají. V měřítkách hodnocení čtenářské gramotnosti jsou na velmi dobré úrovni. A vysoká čtenářská gramotnost jde ruku v ruce s budoucími studijními výsledky.

Co považujete za problémy či potíže projektu?

Velkým problémem je, že bylo setkávání vzhledem k současné situaci přerušeno a nebude snadné na ně navázat.

Chcete zmínit nějakou další vlastní aktivitu na podporu čtení, která vám dělá radost?

Velice dobrou zkušenost máme s besedami se spisovatelí, třeba i regionálními. Po dobré besedě jsou děti nadšené a čtou i ty, které mají problém si nějakou knihu vybrat.

Článek zakončíme emotivním vyznáním Evy Kordové z **Městské knihovny Antonína Marka v Turnově**, <https://knihovna.turnov.cz/>, který vystihuje v mnoha ohledech smysl a přínos nových pročtenářských aktivit pro společnost, pro naše uživatele, ale i pro nás knihovnické osobně:

Nápad se zrodil u mé milé kolegyně Alenky Pospíšilové, která v roce 2000 pracovala v jičínské knihovně. Hodně jsme toho spolu vykonaly a vymyslely. A toto byl skvělý nápad, protože opravdu čteme všichni, ale vyprávění se už v této době pomalu a jistě vytrácelo. Má domovská knihovna v Turnově, Městská knihovna Antonína Marka, měla úžasnou kmotru, spisovatelku Marii Kubátovou. A ona byla nejen kmotrou naší knihovny, ale spolu se spisovatelem Zbyňkem Malinským stála také u zrodu této přehlídky v umění vyprávět. Bohatě záznamy v kronikách hovoří jasně o nadšení, které stálo u zrodu této netradiční přehlídky. Konala se vždy u nás v Turnově a poté v Jičíně. To jsem byla až do roku 2004 členkou KDK hradeckého kraje, a tak se přirozeně do přehlídky hlásila i řada knihoven z regionu. Ti nejlepší vypravěči se poté účastnili pohádkového festivalu Jičín – město pohádky a vyprávěli pod podloubím na Valdštejnském náměstí, v portálním sále jičínského zámku, v knihovně. Vždy byli součástí programu festivalu.

Myšlenka pokračovat v této přehlídce mně zůstala v mysli i poté, co jsme byly s Alenkou takzvaně krajově rozděleny. Já najednou patřila do Libereckého kraje. A tak jsem nesla tuto myšlenku dále. Začala jsem jako předsedkyně Regionálního klubka Klubu dětských knihoven Libereckého kraje nejdříve s místním kolem u nás v Turnově, pak přišel nápad opět pořádat oblastní kolo v Jičíně a dále spolupracovat. Když jsem pro přehlídku získala další zájemce z regionu, začala se konat později ještě regionální přehlídka v Semilech a poté z obou kol oblastní přehlídka opět v Jičíně. Alenka odešla do důchodu a nastoupila Věra Trybenekrová a Jičín opět žil vypravěči. Ale už ne o festivalu, termín se posunul na Týden knihoven.

Musím vzpomenout nádherná setkání se spisovatelí, kteří usedli do poroty, musím vzpomenout na všechny další nadšené porotce a hlavně

nadšené děti. Moc mne osobně těšil zájem těch nejmenších, začínajících, kteří zůstávali věrní dalším ročníkům. A my tak mohli pozorovat, jak se z vypravěčské kukly rodí krásný motýl.

Teprve rok 2020 ukázal, jak dětem tato přehlídka chyběla, jak mi psaly, jak online vyprávění na „Noci s Andersenem online“ 9. října 2020. Ani současný rok 2021 nebyl nakloněn vypravěčům, ale já pevně věřím, že si to opět užijeme v roce nadcházejícím, v roce 2022. Naše místní kolo přehlídky již má své datum v dubnu. Město Turnov slaví tento rok 750 let od svého založení. Právě se rodí kniha Děti Turnovu, kterou chceme vydat z dětských literárních a výtvarných prací. A určitě řada příběhů bude inspirací pro vyprávění vlastních textů. Ty se totiž staly zvláštní kategorií v hodnocení porotců. Jsem také ráda, že se opět vrací tak zvané „rodinné vyprávění“, které bylo na počátku přehlídek zcela samozřejmé. Pak maličko ustalo a nyní se opět vrací. Navazujeme tak zcela přirozeně na projekt S knížkou do života (Bookstart). Vždyť co je vedle říkanky a ukolébavky zcela přirozené? No přece maminčino, tatínkovo či babiččino a dědovo vyprávění. Už se opět těším na další podoby vypravěčů a mám radost, že se těší hlavně děti. Vidím v přehlídce velký přínos ve všech jeho podobách.

A problémy a potíže? Jedině aby se nevrátilo to, že jsme si nemohli společně vyprávět. Z očí do očí, ne přes monitor počítače; online vyprávění chybí ta atmosféra časů, kdy si lidé skutečně spolu sedli a vyprávěli. Přeji dětem, aby to opět mohly zažít naplno.

Osobně děkuji Alence Pospíšilové, kterou nazývám matkou zakladatelkou. Řadu let poté vždy usedla do poroty a jako čestný host s otevřeným srdcem povzbuzovala mladé vypravěče. Vzpomínám na skvělou vypravěčku a kmotru přehlídky Marii Kubátovou a Zbyňka Malinského, kteří mi dali tak mnoho podpory a oba byli úžasní. Moc děkuji akademickému malíři Jiřímu Fixlovi za logo přehlídky. Tím se můžeme pyšnit již pátým rokem.

Příkládám pár fotek posledních vypravěčů a zdravím všechny milé čtenáře, kolegy a kolegyně časopisu U nás.

Zdroj:

KORDOVÁ, Eva. Čteme všichni, vypráví jen někdo – přehlídka v umění vyprávět. Bulletin SKIP [online]. 2018, roč. 27, č. 2 [cit. 2021-10-18]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/373>

Zvláštní číslo Bulletinu SKIP 1/2018 ročník 27 s názvem Aktivity SKIP na podporu čtenářství a k propagaci služeb knihoven.

Kontakt na autorku: cizinska@knihovnahk.cz

Kamarádka knihovna

Zlata Houšková

Soutěž Kamarádka knihovna je stálíci na knihovnické scéně. Pořádá ji Klub dětských knihoven SKIP (dále jen KDK) s podporou Národní knihovny ČR a pod záštitou ministra kultury ČR. I když letos byli vyhlášeni vítěze teprve 8. ročníku, historie soutěže začíná již koncem roku 2005. Tehdy oslovila knihovny prostřednictvím SKIP a KDK zástupkyně firmy 3M Česko paní Deirdre McBean s návrhem na společné uspořádání soutěže o nejlepší knihovnu pro děti (resp. oddělení pro děti veřejné knihovny) a s nabídkou na garanci cen pro vítěze a generálního partnerství.

Návrh přišel v ideální dobu. KDK se tehdy již delší čas zabýval problematikou zvyšování kvality i prestiže práce knihoven s dětmi. Uspořádat soutěž se jevílo jako skvělý nápad. Začalo nejen rychlé a nadšené jednání s partnerskou firmou, ale také uvnitř komunity Klubu a SKIP přípravy projektu. Během roku 2006 soutěž spatřila světlo světa, vznikl její název, vybráno bylo logo, vytvořena webová stránka, byla stanovena pravidla, podmínky, seznámena s projektem byla veřejnost a nakonec byla soutěž vyhlášena.

Hned první ročník v roce 2007 byl úspěšný, byl hojně medializován (například ve všech třech tehdy existujících televizích), přihlásilo se dostatečné množství knihoven. První vítězkou a „kamarádkou knihovnou“ se stala **Městská knihovna Tišnov**. Úspěch prvního ročníku povzbudil organizátory, takže ihned následoval ročník druhý (r. 2008), kdy se vítězem

stala **Městská knihovna Sedlčany**. Poté došlo k určitému zmírnění tempa; vedení KDK rozhodlo o tom, že soutěž bude nadále probíhat ve dvouletých intervalech. V prvním roce se soutěžící knihovny přihlásí, obdrží a distribuují objednaný počet vysvědčení (ta vystavují „své“ knihovně děti z obce), následně tato vysvědčení shromažďují a těsně před koncem roku odesílají k hodnocení. Počátkem následujícího roku pak vyplní do předepsaného formuláře data o činnosti za uplynulý rok, která jsou vyhodnocena, sestavena do tabulek, bodována, porovnána a následně jsou vybrány nejlepší knihovny – finalisté, které pak soutěžní komise navštíví a z nichž vybere absolutního vítěze, případně vítěze jednotlivých kategorií. Rozvolnění do dvouletého cyklu přineslo postupné zlepšení průběhu soutěže, narostl počet soutěžících. Ve třetím ročníku (2010–2011) **zvítězila Městská knihovna Chrudim**, ve čtvrtém (2011–2012) **Knihovna Bedřicha Beneše Buchlova Uherské Hradiště** a v následujícím (2014–2015) **Městská knihovna Havířov**. Po celou tuto dobu byla generálním partnerem soutěže firma 3M Česko, která pravidelně věnovala hodnotné ceny (např. biblioboxy) a jejíž zástupce byl rovněž členem soutěžní komise.

Od následujícího ročníku převzala náročnou, ale záslužnou roli generálního partnera soutěže firma CEIBA, kterou reprezentuje a v soutěžní komisi zastupuje pan Lukáš Pajer, velký příznivec soutěže. V následujících ročnících pak byla právě díky vstřícnosti a podpoře nové partnerské firmy udělena vždy dvě první místa a dva tituly „kamarádka knihovna“. V r. 2016–2017

Knihovně města Hradce Králové a Městské knihovně Louny, v r. 2018–2019 **Městské knihovně Dobříš** a **Masarykově veřejné knihovně Vsetín**. Při pozorném sledování seznamu vítězů lze zjistit, že dvakrát „bodoval“ Středočeský a Zlínský kraj, jedenkrát pak kraje Jihomoravský, Moravskoslezský, Ústecký, Pardubický a Královéhradecký.

Letošním ročníkem (2020–2021) se skóre změnilo. Opět byla udělena dvě první místa: **Městské knihovně Rožnov pod Radhoštěm** (Zlínský kraj) a **Městské knihovně Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem** (Královéhradecký kraj). Obě knihovny jsou dlouholetými účastnicemi s vynikajícím umístěním v první pětce téměř v každém ročníku. Náš kraj tedy dosáhl v soutěži již podruhé vítězství (a pro další ročník bychom měli zaútočit na třetí, abychom dohnali zatím vítězíci Zlínský kraj!).

Také pokud bychom hodnotili zapojení knihoven do soutěže, zejména v posledních ročnících by určitě Královéhradecký kraj úspěšně bojoval o „medaili“, mimo jiné i proto, že východočeské klubko KDK a jeho vedení věnuje soutěži mimořádnou pozornost a přízeň. To se projevilo zvláště v posledním ročníku, postíženém (jako všechno ostatní) pandemickými problémy (menší účast, postupné „odpadání“ knihoven, nižší výkony...), kdy východočeské knihovny, a zejména pak knihovny z našeho kraje tvořily podstatnou část soutěžících. Je zapotřebí také zdůraznit, že právě mezi knihovnami našeho kraje jsou některé dlouhodobě velmi úspěšné; kromě zmíněných vítězných např. **Městská knihovna Nová Paka**, která patří po řadu let mezi finalistky soutěže (letos např. 3. místo v celkovém pořadí), **Městská knihovna Jičín** (3. místo ve své kategorii v předchozím ročníku a 2. místo v ročníku 2014–2015), **Městská knihovna Rtyně v Podkrkonoší** (3. místo ve své kategorii v ročnících 2016–2017, 2014–2015 i 2011–2012), **Obecní knihovna Batňovice** (4. místo ve své kategorii v ročníku 2016–2017) či **Městská**

knihovna Nové Město nad Metují (1. místo ve své kategorii v roce 2014–2015). Nelze zde vyjmenovat všechny úspěchy knihoven z kraje, ale na zde zmíněné a jistě i na ostatní vítězství v některém z příštích ročníků určitě také čeká, protože jejich činnost pro děti v obcích je opravdu vynikající.

Co je pro soutěž důležité?

- Dobře pracovat s dětmi, mít hezké, dostatečné a dobře vybavené prostory oddělení pro děti, dobře zásobený kvalitní knihovní fond, nadstandardní výkony (výpůjčky, akce), přehledný a obsažný speciální web pro děti, rozsáhlou provozní dobu a především hodně dětských uživatelů (sleduje se procento registrovaných dětských uživatelů z počtu dětí v obci);
- hledat nové formy práce s dětmi (v posledním ročníku to např. byla řada outdoorových a také virtuálních aktivit pro děti), být aktivní a inspirativní v KDK a také umět děti přesvědčit, aby se zamyslely a podaly v dostatečném množství zpětnou vazbu k činnosti knihovny (vysvědčení)
- a samozřejmě mít chuť a odvahu porovnat se s ostatními knihovnami, nebát se (a také se nepodceňovat) a konečně – spolupracovat s partnery v obcích i ostatními knihovnami. Ale řekněte, které oddělení pro děti v našich knihovnách tohle nesplňuje?

A tak za všechny, kdo se kolem soutěže Kamarádka knihovna od počátku pohybují, věřím, že veřejné knihovny našeho kraje budou hrát v soutěži i nadále významnou roli a že na řadu z nich čeká ocenění nejvyšší. A hlavně doufám, že zůstanou pro děti v kraji i nadále důležitou, významnou a přátelskou institucí, která je vzdělává, baví, inspiruje, podporuje a pomáhá jim. Prostě knihovnou – kamarádkou.

Kontakt na autorku: zlata.houskova@gmail.com

Hravé aplikace a rozvoj gramotností u knihovníků

Vanda Vaníčková

„Chcete děti lépe vybavit do života? Chcete zjistit, jak dát dětem prostor k samostatnému poznávání?“ Těmito otázkami lákají uživatelské vzdělávací moduly **Gramotnosti pro život**. Ruku na srdce, kdo odolá takto chytře zvolené formulaci a odpoví: „Ne, nechci děti lépe vybavit do života“?! Misanthropem nebudu v tuto chvíli ani já, odpovím ano, moduly projdu a představím vám je.

Projekt **Podpora práce učitelů (PPUČ)** Národního pedagogického institutu ČR a jeho možnosti i pro knihovny v U nás už představeny byly (pozn.: článek **Gramotnosti jedou!**, roč. 30, číslo 4 nebo článek **Už jste na mapě?** roč. 21, číslo 1). **Vzdělávací moduly¹⁾** jsou dalším výstupem zmíněného projektu. Jedná se o **lekcce zaměřené na čtenářskou, digitální a matematickou gramotnost, obsahující inspiraci pro učební činnosti s dětmi a žáky i odkazy na odborné a metodické tematické zdroje**. Primární cílovou skupinou jsou lidé, kteří se věnují vzdělávání na zmíněných stupních škol, ale i takový knihovník, rodič či člověk žijící ve 21. století si v lekcích jistě najde to své.

Na webových stránkách <https://gramotnosti.rvp.cz/> nejprve čeká úvodní lekce, kterou je nutné před jednotlivými moduly gramotností projít. Uživatel si tak díky takovéto seznamovací lekci otkne, že pro něj autoři připravili obsah vyžadující aktivní přístup, kdy plní různé úkoly. Zároveň jsou představeny základní ideje, které ilustrují projektové smýšlení o gramotnostech. Namátkou:

„Rozvíjení gramotností vybaví žáky lépe do života. Naučí se například vidět matematiku v mimoškolním světě či bezpečně a tvořivě využívat digitální technologie.“

„Ačkoli mají gramotnosti své mateřské obory, i ostatní obory nabízejí nové, objevné a neotřelé příležitosti pro jejich rozvoj.“

A co konkrétně moduly obsahují?

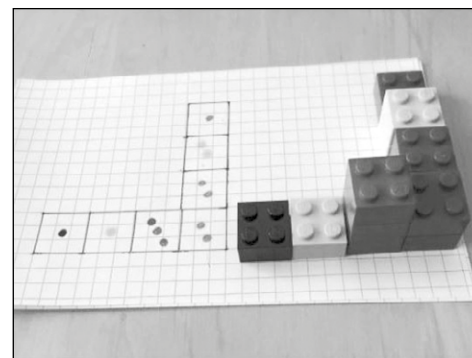
Autorské týmy jednotlivých gramotností se snažily splnit téměř nemožný úkol – postihnout vše základní, co by za jejich gramotnost mělo určitě zaznít. Posudte sami dle témat, zda se jim to podařilo:

- **Digitální gramotnost:** vyhledáváme, třídíme, ukládáme a sdílíme data a informace; tvoříme digitální obsah; komunikujeme, spolupracujeme a budujeme aktivní občanství, chováme se bezpečně v online prostoru a myslíme na zdraví.
- **Matematická gramotnost:** rozhodujeme se na základě zkušeností a znalostí; zkoumáme různé cesty za poznáním; spolupracujeme, chyba není překážka.
- **Čtenářská gramotnost (vzhledem k tomu, že v knihovnách hraje tato gramotnost prim, uvádím kromě témat i názvy jednotlivých lekcí):** **výběr textů do výuky** (čtenářské situace; výběr neučebnicového textu); **rozšiřování rejstříku čtenářských úloh** (čtenářské strategie; autor a adresát; reflexe čtenářských dovedností); **rozvoj schopnosti kritického čtení textů** (hodnocení formy a obsahu textů; hodnocení textu různými čtenáři); **podpora sdílení zkušeností ze čtení** (skupinová práce jako cesta ke sdílení prožitků; sdílení prožitků); **podpora čtenářské samostatnosti** (výběr textu podle potřeb žáků; volba čtenářských strategií; plánování rozvoje čtenářské gramotnosti samotnými čtenáři).

Pokud vás některá spojení spíše vystrašila, než nalákala k samostudiu, zkuste vzít ještě na milost

¹⁾ Zvídaví čtenáři najdou více o modulech na webových stránkách: <https://gramotnosti.rvp.cz/clanek/o-projektu>.

videa u jednotlivých gramotností. Projektoví garanti gramotností – Petr Koubek, Václav Bendl a Eva Fanfulová – vysvětlují, v čem tkví gros jednotlivých gramotností a jejich přesah do běžného života. Samozřejmě přidávají i pádné argumenty, proč by měli vzdělavatelé gramotnosti u dětí rozvíjet a nebrat je jako tabu téma. K tomu lze ještě dodat, že jednotlivé lekce nepracují jenom se „suchým obsahem“, ale rozbíhají se do rozmanitých vod. Zařazeny jsou kromě textů obrázky, videa, grafy, schémata, příspěvky ze sociálních sítí či prokluky na různé webové stránky.

Ukázka z modulu matematické gramotnosti – téma práce s informacemi

Eva Semrádová

Veřejnost často vnímá knihovnický jako nenápadné ochránce regálů s knihami a dává nám to „dost zabrat“, když chceme veřejnému působení knihoven vtisknout jinou, modernější tvář. Málo motivace ke změnám i přislovečná skromnost knihovníků pramení z dlouhodobého nedostatku financování knihovního provozu. Ale

Rozcvička...

Navození

Seřadit otázky a vy potřebujete zjistit odpovědi. Kde budete hledat, po čem sáhnete?

- Postoupila včera Slavia do předkola Ligy mistrů?
- Jak uplést vánočku z osmi pramenů?
- Kde můžu nakoupit bitcoin?
- Jak hodně se líbí Hra o trůny od knižní předlohy?
- Kdo je na nejnovějších instastories Kylie Jenner?
- Jak rychle a jednoduše získat suroviny ve hře Fortnite?
- Kde udělali soudruzi z NDR chybu?

Máte promyšleno? Klikněte na „Zobrazit“.

Ukázka z modulu čtenářské gramotnosti – téma výběr textu podle potřeb žáků

Moduly jsou zatím v beta verzi, ale rozhodně stojí za průzkum. Soutěživí jedinci ocení i sběr odznaků za splnění jednotlivých lekcí. Nejedná se o ledajaké odznaky, stát se můžete například inspirátorem, badatelem, motivátorem, ale i datlem, surikatou nebo buldokem.

Závěrem opravdu doporučuji vzdělávací moduly prozkoumat nejen coby autorka tohoto článku, ale – a teď už to mohu „prásknout“ – i jako členka autorského kolektivu modulu čtenářské gramotnosti. Ať se vám líbí a klidně mi o tom napište!

Kontakt na autorku: vandav@seznam.cz

Knihovník není architekt

je k úvaze, zda tento šetrivý přístup knihovníků i zřizovatelů opravdu přináší úspory a zda není překážkou realizace nových směrů v působení knihoven.

Koncepce rozvoje knihoven¹⁾ vidí knihovnu v roce 2030 kromě jiného jako otevřený, bezpečný fyzický prostor a příjemné místo pro aktivity místní komunity. Knihovník by se tedy měl kriticky podívat na „obytný“ prostor své knihovny

¹⁾ **Od knihoven pro knihovny: Tři pilíře Koncepce rozvoje knihoven ČR: na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030.** V Praze: Městská knihovna v Praze, 2020, 17 s. Dostupné z: <https://koncepte.knihovna.cz/tri-pilire-koncepce/>

a definovat, jaké vybavení bude potřebovat pro kulturní i vzdělávací programy, zda se v knihovně bude líbit dětem apod. Měl by se obrátit na místní komunitu a potenciální návštěvníky s dotazem, co od pobytu v knihovně očekávají. Důležité je prověřit, zda jsou v knihovně všechny fondy aktuální,²⁾ a podle toho teprve určovat, jakou kapacitu mají mít knihovní regály. A pak už je na řadě **spolupráce s odborníkem**.

Architekt nebo designér uplatní své znalosti a mnohdy různorodé požadavky dokáže poskládat do kvalitního a jednotně laděného celku. V některých oborech by nás ani nenapadlo odborníka vynechat, bohužel knihovník často – možná ze skromnosti – tuto spolupráci podcení a pustí se

do řešení svépomocí, utratí peníze za nevhodné regály, neporadí si s barevností, šetří na kvalitě sedacího nábytku.

Dobrou cestu za kvalitním interiérem potvrzují následující příklady z Královéhradeckého kraje. Tentokrát se seznámíme s rekonstrukcí dětského oddělení v Městské knihovně Broumov (město má 7 500 obyvatel, z toho 1 000 dětí do 15 let) a novým dětským koutkem v Obecní knihovně Nepolisy (v obci žije 1 000 obyvatel a z toho je 15 % dětí). Využití služeb profesionála se jim jednoznačně osvědčilo a není to žádný přepych ani pro malou knihovnu.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkh.cz

²⁾ *Standard pro dobrý knihovní fond: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky*. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2017, 20 s. ISBN 978-80-7050-689-9. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/standard-pro-dobry-knihovni-fond>

Jak se rodilo nové dětské oddělení v broumovské knihovně

Marta Lelková

Boj s nevhodnými prostory svádí Městská knihovna v Broumově celá léta. Budova, ve které knihovna sídlí, stojí na náměstí v centru města, což je asi jejím jediným pozitivem. V prvním patře budovy je umístěna knihovna, v horních patrech jsou bytové jednotky. Vnitřní prostory knihovny vznikly spojením dvou bytů, což předurčuje členění knihovny do mnoha menších místností. Skladové prostory jsou minimální, knihovna nemá výtah. Soubor všech těchto faktorů dělá z knihovny nevyhovující zařízení.

Před třemi lety to začalo vypadat s novými prostory pro knihovnu nadějně. Město Broumov koupilo budovu, kterou hodlalo rekonstruovat. Celý proces se zaskl na zamítavém stanovisku stavebního úřadu k plánovaným úpravám.

A tak značná část mé práce vedoucí knihovny

obnáší vykonávat funkci „designéra amatéra“ či „stavbyvedoucího“ ve stávajících prostorách. Neustále něco upravujeme, opravujeme, stěhujeme, měníme. Škoda, že naše regály a knihy nemají v sobě zabudované zařízení sledující pohyb v čase. Bylo by zajímavé vidět, odkud kam se za poslední roky přesunovaly. Zkrátka Pat a Mat v akci. Každá drobná změna nás potěšila, ale jenom na chvíli. Po letech improvizací a zlepšováček nám došly nápady i síly. Ukázalo se, že nějaké dílčí změny, výměna některých regálů, nové židle a drobné úpravy nám nepomůžou. Je potřebné komplexní řešení a je nutno pracovat s celou knihovnou, nebo alespoň s větším celkem. Vždyť i když to máme kolem sebe staré, malé, nevyhovující, ať to máme alespoň pěkné, čisté, s co nejlépe využitým prostorem. Před rokem jsme se proto rozhodli pustit do částečné rekonstrukce dětského oddělení. Dobu uzavření knihovny v čase covidu

jsme využili na stavební úpravy – vyměnili jsme podlahovou krytinu, udělali sádrokartonové podhledy s novým osvětlením a elektroinstalaci, vyměnili topení. Druhou fází úprav bylo vybavení mobiliářem.

Musím zdůraznit, že rekonstrukce byla od samého začátku chápána jako dočasné řešení do doby, kdy budeme mít novou knihovnu. Takže žádné velké bourání, jenom maximální využití prostoru, který máme. Byla to výzva, protože jsme museli zohledňovat mnoho faktorů: omezené finanční prostředky, složité členění, požadavek na multifunkčnost prostoru atd. Potřebovali jsme někoho, kdo se na celý prostor podívá úplně jinak a uvidí možnosti, které my nevidíme. Začali jsme hledáním „chytré hlavy“, která to celé vymyslí. První volba padla na web Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven při MZK ([www. https://mevrk.mzk.cz/](http://www.mevrk.mzk.cz/)), kde jsme hledali inspiraci a tip na architekta.

Oslovila nás práce paní Ivy Machové – interior & graphic designer (<https://machova5.webno.de.cz/>). Věděli jsme, že ve svých projektech pracuje s vybavením z IKEA, což je poměrně levná varianta zařízení knihovny. To byla cesta pro nás. Od oslovení paní designérky až po hotový projekt šlo vše hladce.

Jaké kroky jsme museli před rekonstrukcí učinit? Mít jasno v tom, co chceme rekonstruovat vyřešit, spočítat regálovou plochu na uložení knihovního fondu, ujasnit si rozsah rekonstrukce,

mít představu o barevném ladění prostoru, respektovat původní ráz budovy atd. Poté následovala návštěva designérky na místě samém a představení našich vizí. Brzo byl na světě první návrh. Období pilování návrhu bylo nesmírně důležité. Paní designérka do návrhu vnesla svou představu prostorového řešení, navrhla materiály, vybavení, barevný koncept. Do našich komplikovaných prostor se musela část nábytku vyrábět na míru. Součástí projektové dokumentace byly i plány s rozměry pro truhláře. Vstupovat do návrhu jsme museli i my, protože jen my víme, jaké nároky máme na uspořádání fondu nebo jaké aktivity budou v prostoru probíhat. Musíme říci, že spolupráce s paní architektkou byla vynikající.

Zpracování projektu a nutné stavební úpravy byly financovány z rozpočtu zřizovatele knihovny, vybavení nábytkem bylo hrazeno z česko-polského projektu „Rozvíjíme společné zájmy“, do kterého se broumovská knihovna zapojila. Celá rekonstrukce stála asi 500 000 Kč. Nebyla to jednoduchá akce, ale výsledek se nám líbí. Nám knihovníkům se v nových prostorách lépe pracuje a od návštěvníků knihovny máme jenom pozitivní reakce.

Co říci na závěr? Jsme rádi, že se nám díky využití služeb designéra podařilo úspěšně proměnit dětské oddělení broumovské knihovny ke spokojenosti všech stran, a práci v něm si užíváme.

Kontakt na autorku: vedouci@knihovnabroumov.net

Půjčovna dětského oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

Výpůjční pult dětského oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

Čtecí koutek s palandou v dětském oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

Koutek s knižními novinkami v dětském oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

Místo pro knižní novinky v dětském oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

Koutek pro nejmenší děti v dětském oddělení Městské knihovny v Broumově. Zdroj: Archív knihovny

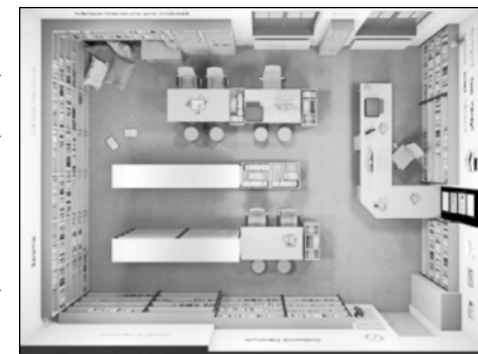

Dětský koutek v Obecní knihovně Nepolisy

Lucie Vejvodová

V naší obci byla budova obecního domu postavena v letech 2002–2003 a knihovna se tak dočkala nových bezbariérových prostor o velikosti 60 m². V knihovně byla studijní místa, počítač pro veřejnost, ale žádný dětský koutek. Postupem času jsem zjistila, že nějaký vhodný prostor pro dětského čtenáře by se moc hodil. Pro děti, které si sednou, hrají si, válejí se, malují si, zatímco jejich doprovod, ať už rodiče, babičky, dědové, tetičky, v klidu sedí u stolu, odkud na ně mají pohodlný výhled, a vybírají si knížku pro sebe. Ano, aby si mohly děti i hrát, protože naše knihovna nenabízí jen knihy a časopisy, ale také hry.

S nápadem na dětský koutek jsem oslovila pana starostu Ing. Dušana Šustru a nápad získal podporu zastupitelstva. Zájem zřizovatele o rozvoj knihovny, to je pro její fungování a budování zázemí z mého pohledu zásadní a na prvním místě. Když nemáte schválené finanční prostředky, nemůžete nic, ani nakupovat knížky, ani pořádat různé aktivity se seniory nebo s dětmi. A u nás v Nepolisech se pan starosta o kulturní dění v obci zajímá! Oslovil ke zpracování návrhu interiéru obecní knihovny architektku paní Ing. arch. Alenu Doležalovou. Architekt, návrhář nebo designér má představivost, přijde se zajímavými nápady, ví o nejnovějších trendech. Ke svým návrhům připsal kontakty na dodavatele všeho, co zakomponuje do návrhu, takže se nemusíte obávat, že něco neseženete. Architektka vyslechla naše záměry, zjistila si finanční možnosti. První architektonickou studii jsme prodiskutovali ze všech stran. Řekli jsme

Návrh interiéru Obecní knihovny Nepolisy
Autor návrhu: AD-ARCH Ing. arch. Alena Doležalová,
investor: obec Nepolisy

Architektonický návrh interiéru obecní knihovny

si, co se nám líbí a že se také využijí ještě zachovalé původní stoly a regály. Interiér je barevně sladěný, nabízí otevřený vzdušný prostor pro dospělé i pro děti a nové možnosti pro práci knihovny. Služba architekta určitě nebyla zbytečná investice. Tak výhodně bychom stávající nábytek nedokázali umístit, vlastně se ušetřila spousta finančních prostředků, a přitom jsme získali přívětivou moderní knihovnu.

Nový dětský koutek, připravený na příchod dětských návštěvníků

V knihovně nyní máme částečně i nové regály s posuvnými policemi – knihy přece mají hodně různých formátů –, nové polstrované židle ke stolům pro příjemné posezení, nízké regály na kolečkách, se kterými můžeme přejíždět, kam potřebujeme, otevřené kostky pro různé použití, např. na časopisy. Dětský koutek je umístěn v zadním rohu místnosti. V rohu, kde dospělý čtenář o dítě a poházené hračky

neklopýtne. Měkoučké světle zelené koberec, připomínající zelený trávník, je usazený do rovového půlkruhu a umožňuje dětem hrát si na zemi, prohlížet knížky. Malý stolek je určený pro malování na papír a na jedné zdi je malovací magnetická stěna pro malování křídami. Nad touto stěnou jsou hry deskové, logické i hračky motorické, vše na vyšších policích, aby nepřekážely dětem v pohybu. A důležitou součástí jsou dětské sedací vaky s kuličkovou náplní ve tvarech kostek a válečků, laděné do barev celé knihovny. Dětem se koutek moc líbí, když dorazí do knihovny, hned se tím směrem rozběhnou; vejde se jich tam zhruba patnáct.

Nábytek v celé knihovně je světle hnědý s černými hranami. Podlaha je světle šedá z marmolea, které se snadno udržuje, snese chůzi v botách a v případě poškození dovoluje i výměnu poškozené části. Prostorné, pohodlné židle v barvách světle šedé a světle zelené splňují nároky na snadnou údržbu. Nad regály jsou nápisy s tématem knihovny.

A že už máme všechno? Tak to také ne, zapojila jsem naši knihovnu do projektu Bookstart – S knížkou do života a tak jsem zjistila, že potřebuji ještě vybavení pro úplně nejmenší děti, jako je přebalovací pult, nějaký flipchart by se hodil, nástěnku, podložku a herní prvky v kontrastních barvách právě pro nejmenší. Máme ještě v plánu pořídit nějaký „gaučik“ nebo posezení do půlkruhu s úložnými prostory – policemi, jednorázový koberec pro zvětšení prostoru na válení.

Nové vybavení knihovny nám slouží od roku 2020. Proběhly návštěvy dětí mateřské a základní školy, jsme připraveni i na další zájemce, kteří přijdou na setkání v knihovně, na besedy se seniory, jen pandemie nám aktivity zatím omezuje. V letošním roce dětský koutek dobře posloužil na akci pasování prvňáčků – Knížka pro prvňáčka.

Kontakt na autorku: knihovnanepolisly@seznam.cz

Tomáš Pipota

Jak začít?

Vážený čtenáři, abychom se mohli bez jakékoliv brzdy vrhnout do světa nových technologií, je třeba zde odložit všechny předsudky a zkonstatovat představy o našem povolání. Zapomeňme na tiché půjčovny, kdy největší starostí je ticho a jestli jsou knihy správně zařazené. Nesmíme se vázat na doby, kdy „pšt!“ bylo naší těžkotonážní zbraní. To, pokud chceme, aby naše knihovna fungovala, musí vymizet.

Co nakupovat?

Než se knihovna rozhodne do čehokoliv investovat (VR, herní konzole, kamery a střížna atp.), měla by dobře vyhodnotit, pro koho ono vybavení nakupuje, jestli o něj vůbec je zájem, a pokud ano, zda budou zaměstnanci schopni ono zařízení obstarávat a vytvářet s ním programy.

Situaci budu popisovat ze svého úhlu pohledu, tedy z úhlu pohledu pracovníka oddělení pro děti se zaměřením na práci s teenagery.

Základem je tedy dobrý průzkum. Dotazník, rozhovory a diskuze. Každé oddělení pro děti dělá alespoň několik programů pro základní školy z okolí. Nechte si na konec pár minut na dotazy o knihovně a uvidíte, že časem nasbíráte dost podnětů a inspirace potřebné k rozhodování.

Je mi jasné, že pro velkou část knihovnic a knihovníků je těžké udržovat si přehled v technologických trendech. Pro začátek opravdu stačí jednou za čas projít technologické vlogy a pokecat se studentky. ☺

Ozoboti, VR nebo konzole?

Je čistě na vás, kde začnete. Otázkou ale je, co je vaší prioritou. Je to vzdělání, nebo snaha o to, aby mladí začali navštěvovat knihovnu v hojnějším počtu? Pokud je to to první a je to váš prim, mám jednu otázku. Jak budete působit na někoho

Technologií se nebojme!

a vzdělávat ho, když není přítomen? ☺

Virtuální realita je velmi slušný začátek. Základní pořizovací cena je sice větší, ale pokud připravíte vhodnou propagaci, víte, že o tento druh technologie je zájem, a vystavíte nějaké programy knihovny kolem toho, investice se vyplatí. Jakmile vytvoříte základní skupinky návštěvníků, které se vám díky pozitivní zkušenosti začnou vracet, máte to nejtěžší za sebou. Dále na vás čeká ta zábavnější část práce, kdy vyhledáváte volné nebo placené programy, které mají nějakou vzdělávací hodnotu, poukazujete na ně, hrajete to s návštěvníky a v průběhu toho všeho jim pašujete domů komiksy a knihy s tématy, která v oněch hrách mají rádi. Není to sprint, ale běh na dlouhou trať.

Herní konzole jsou primárně skvělý nástroj, jak dotáhnout mladé. Po roce restrikcí jsou teenageři (a nejen oni) neskutečně unavení z obsahu sociálních sítí a díky sociálnímu odloučení jsou daleko apatičtější k jakýmkoliv formám reklamy ať už na sociálních sítích, nebo na jiných kanálech; z toho vyplývá jednoduchý fakt (viz výše) že o tom, co je u vás nového, je třeba jim říci a ideálně jim to ukázat. A já vám z vlastních zkušeností mohu říci, že jakmile jim na besedě ukážete nový xbox či ps5, slušná část z nich se odpoledne vrátí to vyzkoušet. ☺

A že to nemá vzdělávací hodnotu? To je úplně jedno, protože knihovna má být místo zábavy, bezpečí a srandy. Pokud byste přece jenom chtěli, aby to mělo nějakou přidanou hodnotu, můžete s dětmi udělat besedu o tom, jak streamovat na různé sítě herní obsah. Xbox i PS mají velmi jednoduché rozhraní pro nastavení herních streamů. Ukažte to mladým hráčům, řekněte jim, že mohou streamovat herní obsah na sociální síť, a nechte je se vyřádit.

A co tam máme dále?

Ozoboti jsou krásná hračka, ale pokud s ní nejsou vedené programy, bude vám to tam ležet „jako mršina“.

Zajímavé jsou ale 3D tiskárny od firmy PRUSA. Tady se nám opět otevírá neskutečná škála možností. Můžeme zmínit například nabídky kurzů 3D modelování (pokud má knihovna k dispozici novější počítače), možnosti tisku vlastních propagačních předmětů a prakticky čehokoliv, co si čtenáři zámou, výrobu chybějících částí různých deskových her nebo třeba podporu místních TTRPG skupin (TTRPG – tabletop roleplaying game – stolní hry na hrdiny).

Vážení kolegové, vážené kolegyně, závěrem pár slov. Knihovna by měla přinášet pokrokové myšlenky všem. Měla by zpřístupňovat moderní technologické trendy každé věkové skupině. Zní to hezky, že? Jasně, ale v první řadě si musíme uvědomit, že je jen a pouze na našem úsilí, schopnostech či snaze, jak to bude fungovat.

Technologií se nebojme. Zatím to nevypadá, že Skynet převezme kontrolu.

Kontakt na autora: tomas.pipota5@gmail.com

Soutěže zejména ve vztahu ke GDPR

Soňa Dresslerová

Smluvní vztah mezi knihovnou a účastníky soutěže je založen smlouvou o soutěži (smlouva může být pojmenována jakkoliv), která může být písemná (i mailem) nebo ústní (smlouva vzniká i faktickým provedením soutěže, podáním přihlášky do soutěže či účastí v soutěži).

S osobami mladšími 15 let musí knihovna komunikovat prostřednictvím zákonného zástupce.

Knihovna je oprávněna na základě této smlouvy zpracovávat údaje nutné pro provedení soutěže, tj. jméno, příjmení a datum narození, adresu účastníků soutěže. Musí však informovat soutěžícího v souladu s čl. 13 nařízení EU č. 2016/679 o zpracování údajů a dalších skutečnostech. Povinnost informovat lze splnit uvedením požadovaných informací v písemné smlouvě o soutěži nebo např. v samostatném mailu. Je možné tuto povinnost splnit i uvedením informace v podmínkách soutěže a zveřejněním těchto podmínek např. na webových stránkách pořadatele a uvést do podmínek soutěže; v tomto případě je nutné do podmínek soutěže uvést, že přihlášením do soutěže vyslovuje účastník soutěže souhlas se zpracováním osobních údajů v soutěži.

V případě pořizování jakéhokoliv záznamu

ze soutěže, např. z vyhlášení vítězů atd. (tištěné, online, webové stránky...) a veřejného prezentování tohoto záznamu např. v časopise, na webu... zpracovává knihovna dle GDPR i další osobní údaj, a to podobu toho, kdo je na záznamu vidět.

V případě záznamu formou záběru davu neumožňujícího identifikaci konkrétního účastníka není třeba mít k tomuto záznamu a jeho užití souhlas zaznamenané osoby.

V případě záznamu formou záběru umožňujícího identifikaci konkrétní osoby je třeba mít k záznamu a jeho užití souhlas této osoby; na zpracování tohoto údaje nemá knihovna právo ani u účastníka soutěže dle smlouvy o soutěži (pokud neobsahuje souhlas se záznamem). Knihovna musí uzavřít se zaznamenanou osobou písemnou smlouvu o jejím souhlasu k užití její podoby v záznamu a k užití tohoto záznamu ke konkrétnímu účelu (nestačí uvést obecný účel nebo „jakýkoliv účel“, musí být určen konkrétně, např. ke zveřejnění na určitých webových stránkách, v časopise atd.). Tuto smlouvu o souhlasu s užitím podoby s účastníkem soutěže lze uzavřít i tak, že obsah této smlouvy bude uveden v podmínkách soutěže s informací, že účastí v soutěži účastník s tímto užitím souhlasí, nebo vyvěšením této informace u vstupu na příslušnou akci (je doporučeno si vyvěšenou

informaci vyfotit a fotografii uschovat jako důkaz splnění povinnosti pro kontrolu ze strany příslušného úřadu). I tady platí povinnost informace dle čl. 13 nařízení EU 2016/679. Je možné povinnost splnit uvedením v písemné smlouvě nebo vyvěšením této informace u vstupu (opět je dobré si tuto informaci vyfotit pro případné kontroly). S jinou osobou než účastníkem soutěže (např. veřejností, která navštíví předání cen) tuto smlouvu o souhlasu s užitím podoby lze uzavřít i tak, že obsah smlouvy bude uveden v pozvánce na akci s informací, že návštěvou akce osoba s tímto užitím souhlasí, nebo vyvěšením této informace u vstupu na příslušnou akci (opět se doporučuje fotografie této informace). V případě, že nějakou část soutěže někdo moderuje či má na ní nějaké vystoupení (např. moderace slavnostního vyhlášení vítěze nebo hudební představení v rámci vyhlášení soutěže), musí knihovna jako pořadatel soutěže ještě splnit povinnosti dle GDPR vůči tomu, kdo moderuje, vystupuje.

Tento smluvní vztah je založen smlouvou o provedení moderace, vystoupení (smlouva může být pojmenována jakkoliv), která může být písemná nebo ústní (smlouva vzniká i mailem nebo faktickým provedením moderace, vystoupení, nebo potvrzením dohody o moderaci, vystoupení).

Knihovna je oprávněna zpracovávat údaje nutné pro provedení zajištění moderace, vystoupení (vč. úhrady za tuto činnost), tj. jméno, příjmení a datum narození, IČ, adresu na základě smlouvy o provedení vzdělání. Musí však informovat smluvní stranu v souladu s čl. 13 nařízení EU č. 2016/679 o zpracování údajů a dalších skutečnostech. Tuto povinnost informovat lze splnit uvedením požadovaných informací ve smlouvě o moderaci, vystoupení, je-li uzavřena písemně nebo v mailu.

Pokud by knihovna chtěla pořizovat záznamy z moderace či vystoupení (tištěné, online, webové stránky atd.) a prezentovat je veřejně např. v časopise nebo na webu, pak tímto záznamem zpracovává dle GDPR i osobní údaj podoby moderátora, vystupujícího. Na zpracování tohoto údaje musí knihovna s touto osobou uzavřít smlouvu, ve které tato osoba vysloví souhlas s užitím jeho podoby k pořizování záznamu a užití tohoto záznamu ke konkrétnímu účelu (nestačí uvést obecný účel nebo

„jakýkoliv účel“, musí být určen konkrétně, např. ke zveřejnění na určitých webových stránkách nebo ke zveřejnění v časopise atd.) vč. informací dle čl. 13 nařízení EU 679/2016. V případě kontroly splnění povinnosti ze strany příslušného úřadu bude muset knihovna prokázat, že má souhlas smluvní strany s užitím podoby, proto je vhodné tuto smlouvu uzavřít písemně (může být obsažena i ve smlouvě o příslušné činnosti).

V případě, že účastník do soutěže přihlásí (poskytne) nějaký svůj výtvor, např. kresbu či článek, měla by knihovna uzavřít licenční smlouvu na užití tohoto výtvoru, protože výtvor je autorským dílem, na ty způsoby užívání, ke kterým knihovna chce toto autorské dílo užívat (např. zveřejnění na webových stránkách atd.). V tomto případě je vhodné podmínky licenční smlouvy dát již do podmínek soutěže a uvést do nich, že poskytnutím výtvoru souhlasí osoba s obsahem této licenční smlouvy (nejvýhodnější je licence na dobu neurčitou, bezplatná a v co nejširším rozsahu, např. „ke všem činnostem knihovny dle knihovního zákona a její zřizovací listiny“). S moderátorem, vystupujícím by měla knihovna uzavřít licenční smlouvu (moderace či vystoupení je autorským dílem) na ty způsoby užívání, ke kterým ta která knihovna chce toto autorské dílo užívat (např. zveřejnění na webových stránkách atd.).

Na závěr ještě poznámka k souhlasu s informováním o soutěži médii (televize, noviny).

V případě, že se jedná o informování o soutěži, stačí, když souhlas s informací poskytne pořadatel soutěže. Pokud by však mělo jít o informování o vítězi soutěže či kterémkoliv jiném účastníku soutěže či účastníku nějaké veřejné akce jiným způsobem než konstatováním, že „se zúčastnil, vyhrál“, pak dle právních předpisů není možné, aby tento souhlas poskytl pořadatel soutěže; musí jej poskytnout vždy konkrétní osoba, o které chce médium informovat. Tento souhlas přitom tato osoba nemůže poskytnout pořadateli soutěže, ale vždy jen konkrétnímu médiu, a nelze tedy do podmínek soutěže uvést, že účastí v soutěži dává souhlas s informováním o sobě.

Kontakt na autorku: Sona.Dresslerova@mzk.cz

Nové ukazatele výkonnosti knihoven od roku 2022

Eva Semrádová

S platností od roku 2022 je plánována aktualizace povinných statistických ukazatelů a jejich definic. Evidence činnosti jsou jednotné pro všechny velikosti knihoven zřizovaných městy a obcemi, proto se s novinkami setkáme všichni. Budou to změny většího rozsahu, protože výkaz o veřejné knihovně a deník veřejné knihovny platí s drobnými úpravami již více než deset let, a tak je potřeba i do těchto dokladů promítnout posun v činnosti knihoven, využívání elektronických služeb, příklon ke komunitním službám apod.

Výkonnost knihovny měříme v první řadě podle návštěvnosti. V návaznosti na nové typy akcí pro volný čas a v souvislosti s nabídkou online akcí se rozšiřuje pojem „návštěvník knihovny“. Bude obsahovat všechny uživatele služeb, akcí i prostor knihovny, kteří přijdou do budovy knihovny, i ty, kteří se připojí k některé elektronické službě nebo programu ve virtuálním prostoru. V definicích akcí knihoven se setkáme s členěním na:

- **kulturní akce** (např. besedy se spisovateli, autorská čtení, divadelní představení, koncerty, podcasty s kulturní tematikou, výstavy a virtuální výstavy),
- **vzdělávací akce** (akce s aktivní účastí návštěvníků, jako jsou např. školení a webináře, jazykové kurzy, knihovnicko-informační lekce, workshopy, univerzity třetího věku, komentované prohlídky),
- **komunitní aktivity** (např. hraní stolních her, komunitní dílny, setkání klubů a spolků),
- **volnočasové akce** (např. cestovatelské besedy, Muzejní noc, pohybové a relaxační aktivity).

Druhou oblastí, kde můžeme očekávat změny, je výkaz prostor knihovny. Knihovny přídávají k základním službám nová témata a rozšiřují svoji působnost v místě, což se projevuje i v prostorách a vybavení. Zřizují se komunitní dílny, knihovny spravují prostory informačního centra, stále více se využívá exteriérů v blízkosti knihovny, které se upravují na **venkovní čítárny**.

Mezi statistické ukazatele se dostávají i další parametry, které umožňují porovnání s doporučenými standardy, zejména se standardem pro dobrou knihovnu. Úplnou novinkou ve výkazu knihovny bude sledování **odborného vzdělávání zaměstnanců knihoven**, které by mělo odpovědět na otázku, jak velká část odborných zaměstnanců splňuje doporučený standard 48 hodin odborného vzdělávání ročně (u neprofesionálních knihoven 8 hodin vzdělávání ročně). Povinnou částí statistických hlášení se stanou přehledy o provedených **měřeních spokojenosti uživatelů**, které by měla knihovna uspořádat každých pět let (a týká se to i neprofesionálních knihoven).

Knihovníci se s novinkami seznámí prostřednictvím souboru definic v deníku veřejné knihovny, úpravy najdou ve formulářích deníku i statistického výkazu, informace jim doplní jejich metodici. Dokumenty pro rok 2022 nebyly v době přípravy tohoto článku zveřejněny, proto uvádíme jen základní směry, kde se aktualizace projeví, a k tématu se zřejmě ještě vrátíme v jarním čísle našeho zpravodaje opět v rubrice Trocha odbornosti.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Děkujeme, knihovníci!

Jaroslava Vydarená

Jediným uznáním pro knihovníky ať již malých, nebo velkých knihoven je poděkování, úsměv, potřesení rukou nebo květina. A protože knihovníci jsou většinou lidé, kteří svou práci nade vše milují a vnímají ji jako poslání, nic jiného ani neočekávají. Na slavnostním večeru spojeném s oceněním Knihovnicka roku Královéhradeckého kraje jsme k poděkování přidali dárek, trochu hudby a žertovný divadelní kus inspirovaný Dekameronem. Letošní oceňování v hradecké Studijní a vědecké knihovně bylo opravdu milé a pohodové, a to velkou měrou díky dobře naladěné a energické moderátorce Zlatě Houškové. Znalost prostředí, dlouholeté zkušenosti, výborné řečnické schopnosti a neutuchající energie, tomu lze jen stěží konkurovat. Těžko budeme hledat náhradníka, až nám jednou paní Zlata řekne: „Děvčata, už je to na vás, já jdu odpočívat.“ Letos však její charisma doslova zářilo a její dobrá nálada byla nakažlivá.

A jak to dopadlo s oceněním knihovníků? Oproti minulým rokům jich bylo méně. Nebyl zastoupen okres Rychnov nad Kněžnou, což nás mrzelo. Jistě i tam jsou knihovníci, kteří by si zasloužili přinejmenším poděkování.

První oceněnou byla sympatická knihovnice z Ostružna na Jičínsku paní Zdeňka Bittnerová, která vede místní knihovnu již 12 let a má velký podíl na kulturním dění v obci. Také druhou oceněnou byla žena, a to paní Jana Simonová z knihovny v Křinicích na Náchodsku. Působí v knihovně neuvěřitelných 50 let a svou práci a knihy miluje stále. A na řadu přichází konečně muž, kterých je mezi knihovníky jako šafránu. Pan Václav Pavlíček ze stěžerské knihovny na Hradecku si vyzkoušel práci knihovníka již v patnácti letech a byla to láska na první pohled, protože i on je knihovníkem dlouhých 46 let. Rovněž svou práci miluje, je duchem stále mladý a nebrání se žádným novinkám, ani těm technologickým.

Zdeňka Bittnerová, foto Bc. Lukáš Vaníček

Jana Simonová, foto Bc. Lukáš Vaníček

V kategorii veřejných knihoven putovalo ocenění do Hostinného. O městskou knihovnu se zde starala paní Milena Dulová, která ji vedla od roku 1981, tedy rovných 40 let, a nyní předala vedení své nástupkyni. Poslední z pěti oceněných knihovníků je paní Hana Kramářová z městské knihovny

v Nechanicích. Paní Kramářovou přivedla ke knihám její babička, knihovnice ze svitavské knihovny, a tak se již v dětství zrodila láska na celý život.

Poděkovat knihovníkům za jejich dlouholetou péči o knihovny a také kulturní a společenský život v obcích přišli za Královéhradecký kraj náměstkyně

Milena Dulová, foto Bc. Lukáš Vaníček

Hana Kramářová, foto Bc. Lukáš Vaníček

hejtmana Martina Berdychová, za město Hradec Králové primátor Alexandr Hrabálek, za Studijní a vědeckou knihovnu ředitelka Eva Svobodová a za Sdružení knihovníků a informačních pracovníků předsedkyně východočeské sekce Kateřina Hubertová. A protože nálada byla opravdu příjemná, až rodinná, na knihovnicích bylo vidět dojetí, které bylo nakažlivé. Závěrem jsem si však přeje jen trochu s lítostí povzdechla: Proč jen je kultura stále popelkou a stále na okraji zájmu, když má tak zásadní vliv na kultivaci člověka a když v ní pracují tak báječní lidé?

Zdroj:

SEMRÁDOVÁ, Eva. *Knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje roku 2021*. Hradec Králové, 2021, 3 s. Nепublikovaný dokument.

Kontakt na autorku: jaroslava.vydarena@svkhk.cz

Václav Pavlíček, foto Bc. Lukáš Vaníček

Ohlédnutí za konferencí Knihovny současnosti 2021

Hana Hornychová

Konečně! Po dvou letech se knihovníci opět sešli na konferenci Knihovny současnosti. Konala se 7.–9. 9. 2021 na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Minulý ročník proběhl online, a přestože odborný program

byl kvalitní, chyběl onen důležitý rozměr osobních setkání a výměny zkušeností.

Těžištěm konference je obvykle druhý den, kdy je odborný program rozdělen do sekcí. Vybírání se z pestré nabídky témat a prezentací, což bývá opravdu těžké a člověk lituje, že nemůže být všude. Letošní konference se odehrávala

ve znamení nové Koncepce rozvoje knihoven, přesněji jejich tří pilířů – Knihovny jako pilíře občanské společnosti a přirozená centra komunit, Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce, Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství. Zúčastnila jsem se sekce nazvané podle třetího pilíře – Knihovna jako kulturní instituce. Náplň sekce rovněž kopírovala témata nové Koncepce. Příspěvky byly rozděleny do tří bloků: proměny role knihovny, kreativní průmysl a inovace, knihovna jako nakladatel.

Blok věnovaný proměně role knihoven zahájil příspěvek „Knihovny: od regálů k pódium“, který přednesla Lenka Hanzlíková z Městské knihovny v Praze. Upozornila v něm na vybrané pasáže v textu Koncepce a komentovala některé dílčí body. Detailně se věnovala části Koncepce, v níž se zmiňuje důležitá součást činnosti knihovny – sdílení znalostí a tvůrčí energie prostřednictvím setkávání lidí s lidmi a předávání znalostí a dovedností, což by podle autorky příspěvku mělo být součástí služeb poskytovaných knihovnou. Prezentace nazvaná „Programová nabídka MK Písek v nových podmínkách“ ukázala příklad spolupráce městské knihovny s institucemi a partnery v rámci regionu. Partnery knihovny jsou v tomto případě Jihočeská hospodářská komora a svazek měst a obcí regionu Písecko, které pravidelně pořádají své akce v prostorách knihovny. V knihovně také probíhají lekce polytechnického vzdělání, které si lektorují regionální podniky a firmy, a prostory knihovny využívá i místní ZUŠ k prezentaci prací žáků. Knihovna je tak dobrým příkladem provázání vzdělávání, regionu a komunity.

Téma kreativní průmysl a inovace v knihovnách bylo zastoupeno příspěvkem „Trendy v směřování knižnic z pohledu kulturního a kreativního přemyslu“, který poskytl přehled zajímavých národních i nadnárodních projektů zaměřených na oblast kulturního dědictví a představil zkušenosti z probíhajícího výzkumu v oblasti propojení paměťových institucí s kulturním a kreativním průmyslem. Příspěvek „Živá knihovna“ popisoval metodu neformálního vzdělávání, která funguje již 11 let a v současné

době se metodicky posouvá ke snadnějšímu využití ze strany knihovníků. Ti si mohou vybrat z jednotlivých modulů podle časové náročnosti a cílové skupiny a dostanou pak k dispozici veškeré metodické podklady pro organizaci akce.

Blok tematicky zaměřený na knihovnu jako nakladatele zahájil příspěvek „Permonik jako nástroj pro evidenci periodik“. Jde o systém pro evidenci periodik, který má zachytit fyzický stav konkrétních exemplářů vícerozsvazkových periodik a monografií až na úrovni strany. Využití najde především při evidenci různých mutací jednoho titulu, při digitalizaci nebo badatelské činnosti. Knihovnu v roli vydavatele představil Vojtěch Vojtíšek v prezentaci „Vydávání e-knih“. Porovnal trendy ve využití klasických knih a e-knih a zabýval se výpočtem návratnosti investic veřejných prostředků ve veřejných knihovnách. Další příspěvky byly již věnovány vlastní tvorbě knihoven. Městská knihovna Prostějov představila vydání souborného díla Jiřího Wolkera, Moravská zemská knihovna v Brně rekapitulovala 35 let vydávání časopisu Duha. Nováčkem ve vydávání časopisu je Městská knihovna Mílevesko, která začala v době uzavření knihovny vydávat časopis Knihmil. Za zmínku stojí také aktivita Krajské knihovny v Liberci, která připravuje nahrávky knih pro nevidomé děti a převádí literární předlohy knih do znakové řeči pro neslyšící.

Odborný program byl doplněn ukázkami nových technologií. K vidění byly 3D tiskárny a výrobky z nich, po zemi jezdili ozoboti, bylo možné vyzkoušet práci s roboty a zhlédnout ukázky jednoduchých programů pro výuku programování.

Některé knihovny s podobnými technologiemi experimentují a daří se jim na tyto „hračky“ nalákat návštěvníky. Další zůstávají u klasických služeb a snaží se je stále nějak inovovat. Všechny společně hledají nápady a náměty pro svoji práci. Dobrá zpráva je, že na konferenci Knihovny současnosti se takových námětů a nápadů najde vždy dostatek.

Kontakt na autorku: hana.hornychova@svkhk.cz

Vzpomínky na Prahu

Helena Holanová

Praha patří k nejkrásnějším městům světa. Je nazývána matkou měst, stovčatou atd. Je zde stále co nového objevovat a obdivovat. Snad právě proto se letošní „covidové“ setkání knihovníků seniorů konalo zde.

V prvním srpnovém týdnu roku 2021 se před budovou Národní knihovny v Praze (NK) sešlo na 30 dychtivých knihovníků, kteří měli to štěstí zúčastnit se tradičního setkání lidí, kterým se práce s knihou stala celoživotní pracovní náplní. Přednáškový sál v historické budově Klementina nám na 3 dny poskytl příjemné zázemí. Měli jsme tu čest, že nás přivítal Tomáš Foltýn, nový ředitel NK, a pánové Vít Richter a Roman Giebisch, který se po 3 dny stal naším průvodcem. Nutno podotknout, že byl velice příjemný a hlavně trpělivý k našim neustálým dotazům.

Protože jsme knihovníci, tak i naše první cesta vedla do knihovny. Jeli jsme do nově otevřené pobočky MěK v Praze, do knihovny Jezerka. Sídli v krásně opravené budově přímo u zastávky MHD. I to má svou výhodu. Hned na úvod musím říci, že pan architekt odvedl skutečně perfektní práci. Z budovy bývalého bankovního domu vytvořil knihovnický skvost. Vše je vkusně a účelně přizpůsobeno pro činnost knihovny. Přízemí je určeno dospělým. Samozřejmostí je samoobslužné půjčování a vrácení knih, nerušené místo nabízí studovna, úplnou novinkou pro nás byl tzv. „atelier“, místo pro práci s textilem. Skvělý nápad pro začínající švadlenky. Paní vedoucí knihovny nám povídala nejen o všech kladech, ale i o drobných nedostatecích, které se bohužel projeví až při plném provozu. Prohlédli jsme si všechna zákoutí knihovny a odcházeli nadšení. Dovolím si říci, že mnozí z nás ve skrytu duše tak trošku záviděli, že v tak moderním prostředí nepracovali.

Procházka po vyhlášených pražských kavárnách byla dalším milým překvapením hlavně pro nás mimopražské. Každý si vybral tu svoji, která ho oslovila a kam ho unavené nohy donesly. Při zákusku a kávě

se dobře povídalo. Večer jsme strávili v NK povídáním a sdělováním si dojmů z příjemně prožitého dne.

Další den nás čekaly v budově Klementina v příjemném prostředí přednáškového sálu dvě prezentace o současném stavu knihovnictví a plánech do budoucnosti. Tě první se velice dobře zhostil pan ředitel Tomáš Foltýn. Jako dlouholetý pracovník NK nás seznámil se současným děním NK a jejím dalším rozvojem. Jako druhý vystoupil pan Vít Richter a představil souhrn statistických údajů knihoven z celé České republiky. Z nich vyplývá, že se knihovny postupně mění z pouhých půjčovan knih na moderní vzdělávací centra pro všechny věkové skupiny.

Národní technické a Národní zemědělské muzeum na Letné byly další zastávkou v poznávání Prahy. Naši profesi opravdu nezapřeme. První cesta vedla v obou muzeích do knihovny. Prohlédnout si zázemí knihoven v takto výjimečných institucích je výsadou málokoho. Následovala individuální prohlídka expozic. Každý si vybral podle svého zájmu. V zemědělském muzeu jsme vyjeli výtahem na střešinu budovy a s úžasem se dívali kolem sebe. Naskytl se nám nezapomenutelný pohled na Prahu. Toto byl podle mne zlatý hřeb dne, prostě nádhera. Kdo jste tam nebyl, doporučuji. Večerním posezením v hospodě U Fleků jsme náročný den ukončili.

Ten poslední jsme strávili v Uměleckoprůmyslovém muzeu města Prahy. To byla také pohádka. Paní knihovnice nás uvítala překrásnou hrou na housle. Seděli jsme v barokní knihovně a ani nedutali. Zařízení této barokní knihovny, dle slov pana ředitele, pochází ze zrušeného konventu a bylo kompletně převezeno a opět zabudováno zde v Praze. Přemístění tohoto skvostu bylo naplánováno již před stavbou muzea a budoucí budova tomu byla předem přizpůsobena v projektu. Jen jsme žasli, jak byli naši předci předvídaví a šikovni. Prošli jsme tuto nádhernou stavbu, prohlédli expozice a vydali se na poslední prohlídku do Rudolfinu. Mnoho z nás zde bylo poprvé a prohlédlo si interiér budovy.

A to byl konec. Další ročník je za námi a my se rozjeli do svých domovů obohaceni o nové zážitky, zajímavé informace a i nová přátelství.

Poděkování za toto krásné setkání a program patří SKIPu, hlavně panu Romanu Giebischovi,

který byl hlavním organizátorem tohoto setkání. Děkujeme.

Kontakt na autorku:

Helena Holanová, Chlumec nad Cidlinou

Knihovna jako vzdělávací centrum

Alena Pospíšilová

Z knihovnických setkání, seminářů, workshopů a jim podobných akcí si přivážíme nejen nové odborné poznatky, zajímavé zážitky a inspirativní podněty, ale i různé dárky, upomínkové předměty a propagační materiály.

Z celostátního vzdělávacího semináře CO VENKOVSKÉ KNIHOVNY UMĚJÍ A MOHOU, pořádaného letos již po sedmnácté na téma KNIHOVNA JAKO VZDĚLÁVACÍ CENTRUM Svazem knihovníků a informačních pracovníků za podpory Ministerstva kultury ve dnech 16.–18. září 2021 na Vysočině, jsem si přivezla vedle výše jmenovaného „obvyklého“ i materiální sponzorské dárky. Z Větrného Jeníkova domácí vánočku, z Havlíčkova Brodu papírovou tašku od firmy Amylon s pudinkovými prášky a směsí na bramborové knedlíky, 1 kg hladké mouky a dvěma lahvemi výborného piva z místního pivovaru. Přivítání doma bylo o to vřelejší.

Obohacující zážitky z prožitých programem napěchovaných dnů mě znovu utvrdily ve spokojeném potvrzení dávného životního rozhodnutí stát se knihovnicí. Příjemná společnost, vysoká odbornost, nadšení, pohostinnost a radost nás provázely po celou dobu strávenou v Krajské knihovně Vysočiny v Havlíčkově Brodě, ve Větrném Jeníkově i v Městské knihovně v Jihlavě.

Jako knihovnici z malé vesnické knihovny mě zajímaly nejvíce právě knihovny našeho typu. Knihovna ve Větrném Jeníkově je dokonalým příkladem nakažlivého nadšení a obětavosti. Osobností, která doslova infikovala svoje okolí, je paní starostka Martina Lisová. V roce 1994 se jako

mladá místní vzdělaná maminka ujala skomírající knihovny s pěti čtenáři. Postupně s pomocí kamarádek a přátel zlepšovali nejen prostředí knihovny, ale celého městyse. Nepřekvapí, že se stala starostkou. S dojemnou, obdivuhodnou energií rekonstruuje rozlehlý zchátralý zámek. V současnosti zde sídlí pošta, městský úřad a útulná knihovna. Do oživlého zámku se časem nastěhuje i nové Muzeum RAF. Dokonalý příklad zdravého patriotismu.

O práci s dětmi mladšího školního věku s praktickou ukázkou čtenářské dílny pohovořila šikovná současná knihovnice Eva Šamánková. Po zásluze se Knihovna Větrný Jeníkov stala Knihovnou roku 2019. „Ticho, nedotýkat se, neběhat, netrhat... aneb Jaká slova se nehodí pro práci s nejmenšími čtenáři“ – takové bylo téma dalšího skvělého příspěvku. Nakažlivě nadšená knihovnice, žena na správném místě, Jana Žárská představila široké spektrum inspirativních aktivit pořádaných v Místní knihovně Černilov. Tato knihovna, spadající do metodického obvodu Knihovny města Hradce Králové, mě rovněž zcela okouzila. Stojí za to prohlédnout si dobře vedené webové stránky a seznámit se s bohatou nabídkou aktivit pro čtenáře i nečtenáře každého věku.

Příjemné bylo seznámení s knihovnicí ze Svíjan Šárkou Kalferstovou. Pracuje jako účetní ve známém pivovaru. S jeho občasnou sponzorskou pomocí, především však v dobré součinnosti s kamarádem starostou a dalšími místními příznivci pořádají zajímavé akce pro děti a dospělé. I v tomto případě doporučuji nahlédnout na webové stránky nebo je vyhledat na sociálních sítích.

Chvála a obdiv je zcela namístě i v případě Obecní knihovny Lomnice v západním cípu Česka.

Profesionální knihovnice Jiřina Němečková, původně zaměstnaná v sokolovské knihovně, pozvedla venkovskou knihovnu ve svém bydlišti na okraji hnědouhelné pánve na úroveň vyhledávané místní kulturní a společenské instituce. Ve své prezentaci představila svoji velmi úspěšnou práci s cílovou skupinou „náctiletých“. Klobouk dolů, jak se říká.

Pochvalu za skvěle zvládnutou organizaci zaslouží všichni, kteří se na přípravě a zdárném průběhu vzdělávacího semináře podíleli. Přetrvává ve mně povznášející pocit radosti z nově otevřené Krajské knihovny Vysočiny v Havlíčkově Brodě. Jsem ráda, že jsem mohla osobně předat

milé paní ředitelce Jitce Hladíkové dvě publikace, reprezentující moji rodnou vísku. V roce 1846 se u nás narodil budoucí výborný pedagog a vědec. „Profesor Josef Novák, botanik z Malechovic“, tak zní název drobné knížky, působil úspěšně také v Havlíčkově Brodě. Autor publikace, historik Karol Bílek, nazývá dvanáct let strávených následně od školního roku 1874/1875 na reálném gymnáziu v Havlíčkově, tehdy Německém Brodě Novákovým šťastným obdobím. Při procházce městem s ředitelem muzea jsem s úctou stanula u budovy tehdejšího gymnázia.

Za návštěvu určitě stála i nová knihovna v Jihlavě, kterou nás zsvěceně provedla paní ředitelka Jarmila Daňková.

Děkuji své pověřené Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně a milé metodičce Hele Vejvarové, že jsem v její ochraňující péči a příjemné společnosti mohla strávit tři informacemi, podněty a zážitky naplněné dny.

Kontakt na autorku: knihovnalibosovice@seznam.cz
www.knihovnalibosovice.webk.cz

Návštěva v Zemské knihovně ve Stuttgartu

Lubomír Novotný, Petra Kubíčková,
Rostislav Krušínský

V době, na niž dnes vzpomínáme jako na zaniklý, bájný svět, tedy době předcovidové, se Vědecká knihovna v Olomouci (dále VKOL) rozhodla zúčastnit se programu „Erasmus+ MOBILITY AGREEMENT FOR ADULT EDUCATION STAFF“. Tento program umožňoval pracovní stáž i zaměstnancům knihoven. V jeho rámci byla proto podána žádost o čtyřdenní pobyt ve Stuttgartu, spojený primárně s návštěvou a bádáním ve fondech Zemské knihovny ve Stuttgartu (Württembergische Landesbibliothek Stuttgart, dále WLB), největší to vědecké knihovně v Bádensku-Württembersku. Pracovní návštěva se uskutečnila v lednu 2020,

tedy těsně před globálním rozšířením čínského viru.

Metropole historického území Švábska a dnes hlavní město spolkové země Bádensko-Württembersko je hospodářským, ale i kulturním centrem jihozápadního Německa. Již to, že je město spojeno se značkami takových firem jako Mercedes, Porsche či Robert Bosch, naznačuje, že se jedná o neobyčejné sídlo. Hospodářská síla se pak přenáší i do dalších sfér života. Knihovny a knihovnictví, ale i muzea či galerie nejsou ve Stuttgartu popelkami. Je tomu zcela naopak. Každý, kdo do města přicestuje, může navštívit unikátní, moderní, futuristická a krásná muzea firmy Mercedes-Benz, Porsche, Státní galerii apod. Naše stáž byla ovšem primárně spojena s knihovnamí. S WLB, kde jsme pracovní strávili náš pobyt, a s městskou

knihovnou (Stadtbibliothek), která ač se nenachází v centru, pomyslně tvoří střed města. Střed kulturní, informační, vzdělávací a setkávací. WLB se naopak geograficky nachází v centru města nedaleko královského zámku, a ač její vnější tvář není honosná, tradice a její sbírky zasluhují respekt. Naším průvodcem a tutorem byl vedoucí oddělení historických sbírek a sbírky starých a cenných tisků Dr. theol. Christian Herrmann, jenž nás provedl hlavní budovou knihovny a skladišti a seznámil nás s bezpečnostními opatřeními při ochraně fondů. V druhé řadě nám představil nejzajímavější jednotky z historického fondu a především významnou sbírku biblí, jednu z největších sbírek na světě s vydáními ve více než 700 jazycích a dialektech. Ve WLB se nacházejí i další světoznámé sbírky: více než 15 000 rukopisů ze středověku a novověku, inkunábule, dvorní knihovna württemberského krále, badatelský archiv Friedricha Hölderlina či

básníka Stefana George, vynikající hudební díla a též rozsáhlá sbírka map týkajících se Bádensko-Württemberska.

WLB není pouze knihovnou specializovanou na dějiny středověku, raného novověku či 19. století, ale badatel zde nalezne i rozsáhlé fondy vztažující se k soudobým dějinám. WLB je se svými sbírkami jednou z největších knihoven specializovaných na dějiny 20. století. V Knihovně pro soudobé dějiny byla naší průvodkyní historička Dr. Irina Renz. Ta nám představila výsledky odborné činnosti úseku, ediční činnost Knihovny pro soudobé dějiny, knižní i archivní fond. Pracovníci Knihovny pro soudobé dějiny se podílejí na projektech týkajících se především období první a druhé světové války a na zpracovávání odborné literatury a pramenů k danému tématu.

Náš pobyt ve Stuttgartu trval pouze čtyři dny, nicméně byl velmi přínosný v mnoha oblastech. Samozřejmě přispěl ke zvýšení jazykové připravenosti, poskytl mnohou inspiraci pro činnost především historických fondů, inspiraci pro činnost v oblasti digitalizace a spolupráce knihoven s vědeckými organizacemi. Celoživotní vzdělávání je dnes nutností, bez níž se nikdo neobejde. Otázkou je jeho obsahová náplň. Pokud by směřovala právě do oblasti výměnných pobytů a stáží v zahraničí, pak by se jednalo o finanční prostředky smysluplně vynaložené a nepromarněné.

Kontakt na autora: rostislav.krusinsky@vkol.cz

Interiér hlavní budovy WLB (1970)

Hlavní studovna WLB

Studovna historických fondů WLB

Metodika pro knihovníky ze světa médií

Vanda Vaníčková

Mediální gramotnosti a nástrahám médií jsme se na stránkách U nás nejednou věnovali. S ohledem na vývoj technologií a přístup k informacím je logické, že nejsme jediní, koho tato oblast zajímá. A to je dobře!

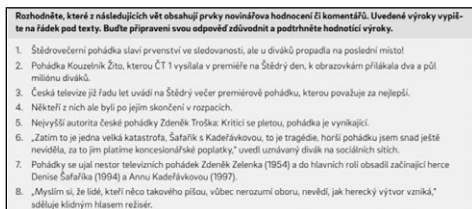
Nadace Open Society Fund¹⁾ vydala metodický materiál **Jak vznikají zprávy a jak si je snadno ověřit** s podtitulem *Metodika pro mediální vzdělávání v knihovnách*. Publikace, jejíž autorkou je Kateřina Křivánková, vznikla jako součást nadačního programu *Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím: Mediální vzdělávání pro knihovníky i veřejnost*. Už jen ten název je mi sympatický, neboť akcentuje význam knihovny jako informační a vzdělávací instituce v dnešní době.

Metodika **Jak vznikají zprávy a jak si je snadno ověřit** obsahuje 13 vzdělávacích lekcí pro věkovou kategorii 55+. Vzhledem k tomu, že obdobné materiály bývají většinou zaměřeny na žáky a studenty školou povinné, má ode mě tento počín díky zvolené cílové skupině další plus. Publikace si dle autorky klade za cíl ukázat, jak správně pracovat s informacemi, jak si poradit s jejich šířením i nástrahami, které může tento proces v dnešní době plně technologií obsahovat.

Kromě dvou základních částí **Kvalitní a zodpovědná práce s informacemi** (médiá a žurnalistika podle pravidel) a **Jak si zprávu ověřit** obsahuje publikace různé typy, na co by se měl knihovník při realizaci vzdělávacích lekcí pro dospělé připravit, a zkušenosti přímo ze seminářů.

Podle vybraných potenciálních scénářů je jasné, že autorka „ví, o čem mluví“: „*Situace 1: Účastníci budou přesvědčeni, že všechna média lžou; Situace 2: Jeden účastník vás zasypává sérií již vyvrácených hoaxů.*“ (str. 10). Z pohledu didaktiky jsou lekce vystavěny dle modelu E–U–R neboli evokace, uvědomění a reflexe. Takové uspořádání informační lekce knihovníci většinou znají ze vzdělávacích programů a lekcí kritického myšlení.

Vzhledem k tomu, že metodika obsahuje i interaktivní hru, nejlepší volbou k seznámení je elektronické prostředí. Publikace je k prohlédnutí a stažení na webových stránkách nadace: <https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/06/metodika-jak-vznikaji-zpravy-a-jak-si-je-snadno-overit.pdf>

Ukázka cvičení z metodiky, s. 13

Ve shodě s názvem naší rubriky metodiku určitě doporučuji do vašich fondů. Ještě více se ale přimlouvám za přečtení a „uložení“ informací do vašich hlav, milí knihovníci.

Kontakt na autorku: vandav@seznam.cz

¹⁾ Díky nadaci Open Society Fund byly v knihovnách našeho kraje realizovány například semináře na podporu mediální gramotnosti, viz článek Projekt mediálního vzdělávání v Královéhradeckém kraji z 2. čísla roku 2019; dostupné na WWW: <<https://svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20190206>>

Veselé Vánoce, Kristýno!

Jana Benešová

KRACÍKOVÁ, Jindřiška. *Veselé Vánoce, Kristýno!* Brno: CPress, 2021. ISBN 978-80-264-3788-8.

V Týdnu knihoven uvedla Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně do čtenářského světa novou knihu jičínské autorky Jindřišky Kracíkové. Jedná se o druhý beletristický počín této spisovatelky. Před dvěma roky jsme přivítali její historický román *Králova třetí žena* a nyní román pro ženy *Veselé Vánoce, Kristýno!*. Děj je zasazen do Jičína, kam se hlavní hrdinka vrací o rozvodu. Prochází veselými i smutnými situacemi, ve vztahu k mužům si není jistá. Váhá, zda se vrátit k bývalému manželovi, nebo se vydat po cestě nové. Vítanou zvláštností díla jsou, věřím i pro mimojičínské, přiměřeně dlouhé pasáže o historii

města a krásné přírodě Jičína. Zajímavé jsou výstižné charakteristiky osob. Lákavá je obálka, která naznačuje lehce romantický obsah.

Knížka je k dostání v běžné distribuci.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Hana Kramářová

Já a knihovna

k profesi knihovnice dostala.

Letos (2021) v dubnu jsem po čtyřicetiletém působení ve Štolbově městské knihovně v Nechanicích odešla do důchodu. Byla jsem požádána o vzpomínku na cestu, kterou jsem se

U mě to bylo tak trochu rodinné postižení. Moje babička pracovala v knihovně ve Svítavách, a protože jsem se v tomto městě narodila, s mamkou jsem babičku od malička v knihovně navštěvovala. A později, už jako šolačka, jsem

jí o prázdninách chodila do knihovny pomáhat. Dokonce jsem za svou „práci“ dostala od paní ředitelky Čejkové za odměnu knížku s věnováním.

S babičkou před svitavskou knihovnou

Základní školu jsem zakončila v roce 1974 a mnozí si jistě vzpomenu, že tehdy existovala tak zvaná směrná čísla, která určovala, kam se absolventi devátých tříd mohou hlásit na další studium, a dokonce v jakém počtu. Tehdy už jsem s rodiči bydlela v Jičíně a pro jičínský okres v tomto roce na studenta knihovnické školy nebyl žádný požadavek. A tak myšlenka na knihovnickou školu – v té době byla pouze v Praze a v Brně – padla. V tomto roce však byl poprvé otevřen učební obor knihkupec s maturitou. A tam mohli být přijati tři zájemci z východních Čech. Tak jsem to zkusila a dostala jsem se na UŠ knihkupeckou v Luhačovicích. V květnu 1978 jsem odmaturovala a v červnu jsem složila učňovskou zkoušku.

Během studia jsem vykonávala praxi v knihkupectví v Jičíně. Poté, protože jsem se provdala,

jsem přešla v rámci podniku do prodejny v Hradci Králové. Po narození dětí jsem pokračovala v knihkupectví v Novém Bydžově.

V roce 1997 bylo vyhlášeno výběrové řízení na novou knihovnici v mém bydlišti – v Nechanicích. Do tohoto výběrového řízení jsem se přihlásila, byla jsem vybrána, a tak jsem se stala knihovnicí ve velmi dobře fungující knihovně mé předchůdkyně, knihovnice Bohunky Bergerové, která odcházela do důchodu.

Začátky pro mě byly krušné. Ale svět je malý a v té době mně opět vstoupila do života moje asi „osudová“ osoba. Jako metodička totiž v Okresní knihovně působila paní Stanislava Čejková, která mě těžšími začátky provedla. Během naší spolupráce navíc vyšlo najevo, že to byla právě ona, která mně kdysi ve svitavské knihovně předala moji první „knihovnickou“ odměnu...

V 90. letech se v knihovně přecházelo na práci s počítači, které jsem neznala, vše jsem se učila za pochodu.

Půjčovala jsem ještě postaru – knižní lístky jsem ukládala do sáčků čtenářů a vedle toho jsem ukládala fond knihovny do knihovnického programu v PC, zpracovávala granty, upravovala jsem interiér a vybavení knihovny. A navíc, krom rad metodičky, jsem byla na vše sama. Knihovna má a vždy měla pouze jednoho pracovníka, a to při desetitisícovém vlastním fondu a osmi tisících knih v fondu výměnném. Zároveň totiž plní regionální funkci pro jedenáct neprofesionálních knihoven v okolí. Dnes již běží knihovnický provoz plně přes PC.

Pořádala jsem akce pro čtenáře, hlavně pro děti. Začala jsem s každoročním pasováním malých čtenářů. Zapojovala jsem se do celostátní akce „Březen měsíc knihy“, poté přejmenované na „Březen měsíc internetu“ a v současné době na „Březen měsíc čtenářů“, do každoroční podzimní akce „Týden knihoven“, každý rok jsem pořádala výstavy a prezentace k právě probíhajícím literárním či historickým výročím. Kromě toho jsem spolupracovala s odborem kultury MěÚ Nechanice při pořádání kulturních, společenských i sportovních akcí.

Za jeden z nejvýraznějších a nejmilejších okamžiků své činnosti v knihovně považuji navrácení původního názvu knihovny – Štolbova. Na konci 19. století působil v Nechanicích jako notář

dramatik Josef Štolba a jeho jméno nesla knihovna do roku 1919. Podařilo se mně kontaktovat Štolbovy potomky a s jejich souhlasem i podporou nese knihovna od roku 2008 opět svůj staronový název.

V letošním roce jsem, jak jsem předdeslala v úvodu, odešla do důchodu. A protože se historie opakuje, opět se hledala nová knihovnice, opět proběhlo výběrové řízení a já se dočkala své nástupkyně. Novou knihovnicí se stala paní Adéla

Kohoutková, s jiným životním osudem a jinou profesní cestou.

Co nás ale spojuje, je u všech stejné: Celoživotní láska ke knihám...

Závěrem chci poděkovat vám všem, se kterými jsem se ve své práci poznala a setkávala.

Bylo mně s vámi dobře...

Kontakt na autorku: knihovna@nechanice.cz

Andrea Scháňková a Míša Sehnalová posílají selfie z Jičína

Vanda Vaníčková

Podle mého názoru patří Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně k tomu nejlepšímu, co v kraji máme. Dobrou pověst jistě potvrzuje i fakt, že se mladé slečny dobrovolně stávají tamějšími knihovnicemi místo dětských snů o baletkách či princeznách. Třeba jako Míša Sehnalová (1991) a Andrea Scháňková (* 1989), které jsem zpovídala online.*

Kudy vedla a jak se klikatila vaše profesní cesta, která skončila právě v Jičíně?

A: První kroky mě zavedly do oblasti sociální práce, kterou jsem studovala v České Třebové. Následně jsem pracovala v neziskové organizaci Apropo Jičín jako pracovnice v přímé péči. Potom mě ale uchvátila filosofie a spolu jsme strávily tři roky na UHK a pak se mi naskytla příležitost pracovat v naší knihovně, za což jsem velmi ráda.

M: Původně jsem ještě při škole nastoupila na poloviční úvazek do knihovny v Nové Pace. Když se blížily státnice, zjistila jsem, že v Jičíně shánějí knihovnici na poloviční úvazek. Dojela jsem do Jičína s životopisem a nastoupila. Postupně se to seběhlo tak, že jsem nakonec zakotvila na plný úvazek v dětském oddělení v Jičíně.

Andrea Scháňková a Míša Sehnalová

Co je vaší hlavní pracovní náplní v knihovně?

A: Zajistit, aby programy i zařízení fungovaly správně, nezobrazovaly se chybové hlášky apod. Zpracovávám žádosti ke grantům VISK 3, vedu spisovnou službu, informační lekce pro žáky SŠ, počítačové kurzy, organizuji literární soutěž v rámci JMP. Podílím se na správě facebooku, vytvářím a aktualizuji alba knihovny na Rajce.net. V neposlední řadě také půjčuji knihy v různých odděleních.

M: Jsem knihovnicí dětského oddělení, takže vedle půjčování knih to jsou besedy se třídami. Plánujeme nejrůznější kulturní pořady – besedy se spisovateli, divadla, přednášky, workshopy a dílničky. K akcím si děláme vlastní plakáty.

Mám také na starost psaní článků a kulturní měšičník, setkávám se pravidelně s paními učitelkami nad knižními novinkami, plánuji programy na Noc literatury, účastním se celostátních knihovnických akcí... vlastně nic, co by knihovnice dětských oddělení neznaly. Vedle téhle akční práce tu je samozřejmě i „úřednická“ klasika v podobě statistik, probírek fondů atd. Když se mi poštěstí, odpočívám u balení knih. Ráda jezdím na nejrůznější školení. Baví mě i služba za pultem.

A největší radosti v knihovně?

A: Když vše funguje tak, jak má, setkání a spolupráce s kolegy (semináře, konference, knihovnické dílny) a samozřejmě vidět čtenáře odcházet alespoň s jednou knihou v ruce.

M: Asi když se mi povede rozečíst nějaké dítě. Je to běh na dlouhou trať, ale občas mi do knihovny přijde někdo, kdo řekne, že ho díky nám baví číst. Občas nám děti napíší opravdu milé dopisy do našeho vzkazovníku – schovávám si je. Nebo když se prostě povede beseda a všichni (jak děti, tak já i paní učitelka) z toho máme skvělý pocit. To jsou věci, které mě v téhle práci naplňují. Je to kreativní, akční, nikdy ne stejné, a hlavně: tahle práce má fakt smysl.

Co vás na knihovnické práci překvapilo oproti očekávání?

A: Než jsem se stala knihovnicí naší knihovny, byla jsem dlouho její čtenářkou a na práci knihovnice jsem se těšila. Překvapila mě její rozmanitost a zároveň komplexnost. Měla jsem obavy, že práce bude jednotvárná, zaměřená pouze na jednu určitou věc.

M: Nečekala jsem, že si všichni myslí, že knihovnici nic moc nedělají, sedí v práci, pijí kafe, čtou si a dělají na všechny „pšt“. © Někdy je ale fakt hodně práce jak mentální, tak i fyzické. Už jsem domů odcházela i s puchýři na rukou. Když je potřeba, změní se knihovnice na servírky, uklízečky, zahradnice, výtvarnice, stěhováky atd.

Jaké bylo vaše vysněné povolání v dětství? Pokud to nebyl knihovník, má to povolání něco společného s knihovnou?

A: Jako malá jsem chtěla být baletkou – dokonce

jsem chodila na hodiny tance. Tanec je velice úzce propojen s dramatickou výchovou a obojí se dá využít při besedách nejen s dětmi, ale i dospělými a seniory. Balet je krásný a trošičku tajemný, ale my ho můžeme poznávat pomocí příběhů a autobiografií. Pro malé holčičky bych zmínila Baletku Elu, pro dospělé Život na špičkách.

M: Bude to znít vtipně, ale jako malá jsem se ptala knihovnice v Nové Pace, co je všechno potřeba, aby člověk mohl dělat knihovnici. Ohromně se mi ta práce líbila. Pak jsem chtěla být vším možným – od princezny, tedy manželky prince Williama, přes policajtku až po kadeřnici a skončila jsem v knihovně. Tak nějak plynule jsem ze studia češtiny přešla k půjčování knih.

Zkuste sebe nebo svůj život či náhled na něj připodobnit k nějaké knize nebo postavě.

A: Záludná otázka. Připodobnila bych ho k postavě hraničáře. Tajemní, ale odhodlaní každému pomoci. V jejich životě je nastavený řád a pravidla, která dodržují. Učí se nekonečné trpělivosti, jsou zvědaví, mají plno nápadů a mají neuvěřitelný přehled z různých oblastí, což vnímám jako své celoživotní cíle, na kterých musím stále pracovat.

M: S trochou nadsázky vyberu tři postavy. Oblíbila jsem si Oliviera z Písně o Rolandovi, který byl jednak věrným přítelem, ale byl i o něco víc moudrý a méně ješitný než Roland. Také se snažím rozhodovat se moudře, ale ne vždy se mi to daří. Sympatický mi je Brian de Bois Guilbert ze Scottova Ivanhoa, který v jádru nebyl špatný a zlý, jen se dostal do vleku svých nešťastných rozhodnutí. Připomíná mi to, že lidé nejsou černobílí a že i za „zlou“ slupkou se může v jádru skrývat čestný člověk. Ještě přidám majora Kuffenbacha z Kopřivova Asfaltu. Kuffenbach je prostě borec. Jako bývalý voják oplývá rozhodností, racionálním úsudkem, vytrvalostí, fyzickou zdatností a umí skvěle střílet. Má spoustu vlastností, ke kterým bych se ráda časem dopracovala i já.

Jak naopak „pohledem světa knih“ vidíte svou kolegyni?

A: Míšu vidím jako Éowyn, Bílou paní z Rohanu (Pán prstenů). Je velmi odvážná, nejenže

umí zacházet s mečem, ale dokáže ubránit sebe a své spolubojovnici, eliminovat nepřítele a dále pokračovat v plnění úkolu. Nenechá nikoho ve štychu a můžeme se na ni spolehnout.

M: Andrejka je skvělá a vždy usměvavá knihovnice. Nikdy nenechá nikoho ve štychu a kdykoliv je připravena ostatním pomoci. Je to takový Gandalf z Pána prstenů. Umí totiž jako knihovník, který má na starost výpůjční systém, čarovat a pomoci s jakýmkoliv potížením. Andrejka je navíc pokaždé nablízku, dokonce je schopná pomoci, i když zrovna není v knihovně. Je skvělé vědět, že se máte na koho obrátit, kdykoliv potřebujete.

Paní ředitelka vás obě označila za mladé a nadějně. Koho ze známých osobností z jakékoli

Magdaléna Šrůtová

Sobotka byla „městem básníků, ševců a kantorů“, prohlásil o Sobotce Karel Čapek při jedné návštěvě Fráni Šrámka. Sobotka se skutečně může pyšnit bohatou kulturní historií a počátky knihovnictví v Sobotce sahají již do čtyřicátých let 19. století.

První známou osobností, kterou je nutné ve spojitosti s vývojem knihovny v Sobotce zmínit, je sobotecký děkan a spisovatel František Vetešník (1784–1850), přítel Antonína Marka, významného katolického kněze a buditele z Libuně. Vetešníkova knihovna, uložená ve věži kostela, byla neobyčejně pestrá, zahrnovala vědecká díla různých oborů 19. stol. a byla oceňována mnohými badateli té doby.

V druhé polovině 19. stol. Sobotka žila čilým kulturním životem. Působilo v ní díky spolkovému zákonu z roku 1867 více spolků a ty zároveň spravovaly pro své členy spolkové knihovny. Za všechny lze jmenovat alespoň Občanskou besedu, založenou již roku 1862, jejíž činnost byla ukončena až roku 1921. Spolkové knihovny pak byly

oblasti vy vnímáte jako mladého a nadějného?

A: Herečka Kamila Janovičová.

M: Mou osobní hvězdou je Daniel Stach, moderátor České televize. Obdivuji, jak kultivovaně, smysluplně a inteligentně vede rozhovory s osobnostmi světového formátu, smekám před skvělou přípravou ke každému rozhovoru. Takových osobností potřebuje veřejný prostor více. Z youtuberů mi byl a je stále sympatický Kovy – tím, jakým tématům se věnuje, jak zodpovědně svou pozici vnímá a jak inteligentní obsah je schopen tvořit. Do třetice bych zvolila Anatola Svahilce, básníka a vítěze slam poetry soutěží. Neotřelým způsobem popularizuje poezii mezi mladou generací. Za to mu patří obrovský dík.

Kontakt na autorku: vandav@seznam.cz

Knihovna z města básníků, ševců a kantorů

Městská knihovna Fráni Šrámka

v roce 1898 sloučeny v knihovnu veřejnou, jak o tom veřejnost informoval Věstník Hospodářského spolku pro okres sobotecký.

Od 1. října roku 1898 se tedy odvíjí historie veřejné, v té době lidové knihovny. V prosinci tohoto roku městská rada schválila finanční příspěvek pro knihovnu a uvolnila pro ni prostory ve staré radnici města, kde sídlila až do 50. let 20. století. A právě jeden ze zakladatelů Občanské besedy, P. Damián Šimůnek, je považován za prvního soboteckého knihovníka.

Kvůli nedostačujícím prostorám se knihovna stěhovala vícekrát. V roce 1957 se pro nedostatek

místa přestěhovala do 1. patra dnešního městského úřadu, roku 1966 pak do budovy bývalého okresního soudu, později provozovny Technole- nu, nyní prodejny potravin.

Ve svých počátcích měla zhruba 500 svazků, knihy se půjčovaly zdarma dvakrát týdně ve volném čase obyvatel, tedy v neděli dopoledne a ve středu večer. Fond knihovny se neustále rozšiřoval jak dary jednotlivců, tak přirůstky od dalších spolků a sdružení; také město uvolňovalo na nákup knih průběžně další finance.

V roce 1966 se knihovna profesionalizovala a zároveň se změnila z lidové knihovny na knihovnu střediskovou. Byla zařízením města Sobotky se svým vlastním rozpočtem, od roku 1974 pak přešla pod Okresní knihovnu v Jičíně. Do metodického obvodu střediskové knihovny v Sobotce patřilo určitou dobu 18 místních lidových knihoven, v 80. letech se počet MLK snížil na 16.

V roce 1975 byly otevřeny nové prostory knihovny v rodném domě básníka Fráni Šrámka a knihovna získala oficiální název Městská knihovna Fráni Šrámka Sobotka. V těchto prostorách knihovna sídlí dodnes. Jen v letech 1993–2003, kdy byl přechodně zvýšen pracovní úvazek knihovny na dvě síly, byla rozšířena o samostatné dětské oddělení, které bylo shodou okolností umístěno v původních prostorách bývalé radnice.

Devadesátá léta 20. století přinesla mnoho změn i do sobotecké knihovny. Na jejich počátku se největším problémem ukázala restituce domu, kde knihovna sídlila. V roce 1991 byla založena Nadace rodného domu Fráni Šrámka a po dvou letech usilovné práce se podařilo, i díky nemalým finančním prostředkům získaným od dárců, rodný dům Fráni Šrámka od restituentů odkoupit do majetku města. V roce 1997 byla knihovna v rámci delimitace Okresní knihovny v Jičíně po dohodě obou subjektů převedena opět pod město Sobotka a knihovna se 1. ledna 1998 stala součástí Střediska městské kultury v Sobotce.

Již v roce 1995 se započalo s automatizací knihovního fondu a postupným vybavováním

knihovny výpočetní technikou, byl zaveden internet, v roce 1999 byl spuštěn automatizovaný výpůjční proces, přičemž byl od té doby knihovnický software několikrát obměňován; nyní je používán program Verbis. V současné době má knihovna ve svém fondu cca 14 tisíc knih, pravidelně odebírá 30 titulů denního tisku a časopisů, počet čtenářů kolísá kolem čísla 400. Kromě půjčování knížek zde probíhá již sedmým semestrem virtuální univerzita třetího věku, setkávají se děti v rámci čtenářského klubu, vyučuje se angličtina, cvičí jóga, šije patchwork a probíhají další aktivity jako besedy a přednášky, dlouholetou tradicí se stalo pořádání výstav v galerii Na Schodech při knihovně.

Historie knihovny je spjata s mnoha vynikajícími knihovníky, za kterými je spousta práce, bohužel je zde nelze všechny vyjmenovat. Jména z počátečních let zde již zazněla, z let pozdějších si dovoluji uvést opět jména dvě: kolegyně Alena Pospíšilová a Lenka Dědečková, za kterými stojí úsilí o zachování Šrámkova domu pro knihovnu. Kromě mnoha jiných aktivit jsou dušemi Knihovnických týdnů, které probíhaly v letech 1993–2002 při festivalu Šrámkova Sobotka. Díky nim se Sobotka dostala do povědomí knihovníků celé republiky.

Ve dnech, kdy vzniká tento článek, se snad rodí i další etapa sobotecké knihovny. Vzniká projekt na novou, bezbariérovou knihovnu, spojenou se zahradou, přívětivější ke svým uživatelům, otevřenější pro další aktivity. Držte palce.

PS: Daný rozsah článku dovolil pouze velice stručný exkurz do historie knihovny v Sobotce. Knihovně bylo věnováno množství článků v soboteckém tisku, historie knihovny samotné i knihovnictví na Sobotecku byly podrobně zmapovány ve dvou vysokoškolských diplomových pracích¹⁾, ze kterých jsem také čerpal při psaní tohoto příspěvku. Velice ráda je všem zájemcům o soboteckou historii při návštěvě v sobotecké knihovně předložím ke studiu. Vítejte v Sobotce.

Kontakt na autorku: knihovna@sobotka.cz

¹⁾ DĚDEČKOVÁ, Lenka: *Městská knihovna Fráni Šrámka v Sobotce*. Plzeň 2010. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Západočeské univerzity v Plzni.
LINKOVÁ, Jaroslava: *Vývoj a dnešní stav knihovnictví na Sobotecku*. Praha 1983. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Oslavy 125. výročí Knihovny města Hradce Králové

Do čísla přispěli:

Mgr. Jana Benešová – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Mgr. Barbora Čížinská** – Knihovna města Hradce Králové, **JUDr. Soňa Dresslerová** – Moravská zemská knihovna v Brně, **Bc. Helena Holanová** – bývalá ředitelka Městské knihovny v Chlumci nad Cidlinou, **Petr Horák** – starosta obce Batňovice, **Mgr. Hana Hornyčová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Zlata Houšková** – SKIP ČR, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Ilona Hušáková** – Městská knihovna Smiřice, **Mgr. Iva Košťálová** – Knihovna města Hradce Králové, **Hana Kramářová** – bývalá ředitelka Štolbovy městské knihovny v Nechanicích, **Mgr. Rostislav Krušínský** – Vědecká knihovna v Olomouci, **Mgr. Petra Kubíčková** – Vědecká knihovna v Olomouci, **Mgr. Marta Lelková** – Městská knihovna v Broumově, **Mgr. Lubomír Novotný** – Vědecká knihovna v Olomouci, **Bc. Tomáš Pipota** – Městská knihovna Dobříš, **Alena Pospíšilová** – Knihovna Antonína Bocha Libošovice, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Michaela Sehnalová** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Jan Simon** – Městská knihovna Lázně Bělohrad, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, **Magda Šrůtová** – Městská knihovna Fráni Šrámka v Sobotce, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové, **Lucie Vejvodová** – Obecní knihovna Nepolisy, **Mgr. Jaroslava Vydarená** – SVK v Hradci Králové.

Informace jsou jako jahody.

Bud'me při jejich výběru a konzumaci obezřetní.

Ne vždy jsou tak čerstvé a sladké, jak vypadají. Prohlédněme si je z více stran.

Na tom, od koho pocházejí, záleží. Ptejme se, jak a kým byly vypěstovány.

Dříve než se o ně podělíme s ostatními, dohleděme si, zda je nabízí prověřený a spolehlivý prodejce.

ptejme se

Kdo informace šíří a proč? Co je jejich hlavním sdělením?
Kdo je jejich autorem? Jaké pocity v nás chtějí vyvolat?

Nadace OSF již bezmála 30 let usiluje o rozvoj právního státu, demokracie a omezování korupce. Podporuje svobodný přístup k informacím a zapojení lidí do veřejného dění. Prosazuje rovný přístup ke vzdělávání i k příležitostem současného světa. Po dobu svého působení nadace podpořila až 10 000 projektů českých neziskových organizací i jednotlivců částkou vyšší než 2 miliardy Kč. www.osf.cz

V rámci programu **Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím** nadace ve spolupráci s knihovnickou obcí a neziskovými organizacemi pořádá akce pro knihovnice a knihovny v oblasti mediálního vzdělávání. Zároveň podporuje knihovny v jejich úsilí v oblasti celoživotního vzdělávání veřejnosti zaměřeného na rozvoj mediální gramotnosti.

Plakát vznikl ve spolupráci se Zdeňkem Svobodou, odborným ředitelem neziskové organizace **Nadační fond Lepší senior**. Smyslem organizace je vyhledávat a zjednodušovat vědecké poznatky a dále je předávat seniorům tak, aby si z přednášek odnášeli konkrétní nástroje a postupy, které mohou používat v každodenním životě. www.lepsisenior.cz

| Nadace **OSF**